

Evaluační projektu Rozvoj systémů pro sociální začleňování (RSSZ)

VSTUPNÍ ZPRÁVA

Červenec 2024

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**

Obsah

Seznam zkratk	4
Manažerské shrnutí	5
Executive Summary	7
1 Úvod	10
1.1 Stručný kontext a cíle Evaluace	10
1.2 Základní terminologie	11
1.3 Evaluační tým	12
2 Metodologický postup	15
2.1 Cílová skupina	15
2.1.1 Výběr územních celků	16
2.2 Metodologie evaluace	18
2.2.1 Rámcový postup	18
2.2.2 Evaluační design	19
2.2.3 Návrh struktury Závěrečné zprávy	24
2.3 Limity evaluace	26
2.4 Zhodnocení rizik	27
3 Popis výchozího stavu v územích	29
3.1 Brno	29
3.2 Břeclav	30
3.3 Česká Kamenice	31
3.4 Děčín	31
3.5 Dubí	32
3.6 Dvorce	33
3.7 Frýdlant	33
3.8 Chomutov	34
3.9 Jihlava	34
3.10 Kadaň	35
3.11 Kraslice	36
3.12 Krnov	37
3.13 Liberec	37
3.14 Litvínov	38
3.15 Moravská Třebová	39
3.16 Moravský Beroun	40
3.17 Nové Město pod Smrkem	40
3.18 Odry	41

3.19	Osoblažsko	42
3.20	Ostrava	42
3.21	Písek	43
3.22	Roudnice nad Labem.....	44
3.23	Rumburk	44
3.24	Sokolov	45
3.25	Staré Křečany	46
3.26	Štětí.....	46
3.27	Vejprty	47
3.28	Vsetín	48
3.29	Žatec	49
3.30	Žďár nad Sázavou	49
4	Seznam použitých zdrojů a literatury.....	52
4.1	Seznam tabulek a schémat.....	54
5	Přílohy	56
5.1	Příloha A: Scénáře rozhovorů	56
5.1.1	Návrh scénáře polostrukturovaného rozhovoru se zástupci z ÚC	56
5.1.2	Návrh scénáře polostrukturovaného rozhovoru s pracovníky projektu	58
5.1.3	Návrh scénáře polostrukturovaného rozhovoru se spolupracujícími organizacemi v ÚC	60

Seznam zkratek

Zkratka	Pojem
APK	Asistent prevence kriminality
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
CS	Cílová skupina
DBS	Domovní a bytová správa
DDM	Dům dětí a mládeže
EO	Evaluační otázka
EÚ	Evaluační úkol
EY	Ernst & Young, s.r.o.
FG	Fokusní skupina
IROP	Integrovaný regionální operační program
KPL	Komunitní práce Liberec
KPSV	Koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MSSS	Městská správa sociálních služeb
NNO	Nestátní nezisková organizace
NZDM	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OKM	Otevřený klub mládeže
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OSM	Odbor správy majetku
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSU	Ostravská univerzita
OSV	Odbor sociálních věcí
PSZ	Plán sociálního začleňování
RC	Regionální centrum
RSSZ	Rozvoj systémů pro sociální začleňování
SAS	Sociálně aktivizační služby
SVJ	Společenství vlastníků jednotek
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
ÚC	Územní celek
ÚP	Úřad práce

Manažerské shrnutí

Předmětem evaluace je projekt *Rozvoj systémů pro sociální začleňování* realizovaný Odborem pro sociální začleňování (Agenturou) MMR ČR.

Projekt se zaměřuje na odborné poradenství a analytickou podporu při identifikaci příčin a problémů spojených se sociálním vyloučením obyvatel a při realizaci změn a opatření vedoucích ke zlepšení situace a postavení sociálně vyloučených osob a osob sociálním vyloučením ohrožených ve 42 územních celcích.

Cíl evaluace

Cílem evaluace je vyhodnotit proces realizace projektu a zhodnotit dosažené výsledky a případně krátkodobé dopady projektu. Evaluace je zaměřena na dvě oblasti:

EÚ1: Fungování lokálního partnerství

EÚ2: Udržitelnost provedených intervencí

Cílová skupina

V rámci evaluace budou osloveni zástupci obcí (vedení obce, vedení relevantních odbor), členové lokálního partnerství a lokální konzultanti (ASZ). **Celkem bude realizováno 110 rozhovorů.**

Zástupci územního celku

Zástupci lokálního partnerství

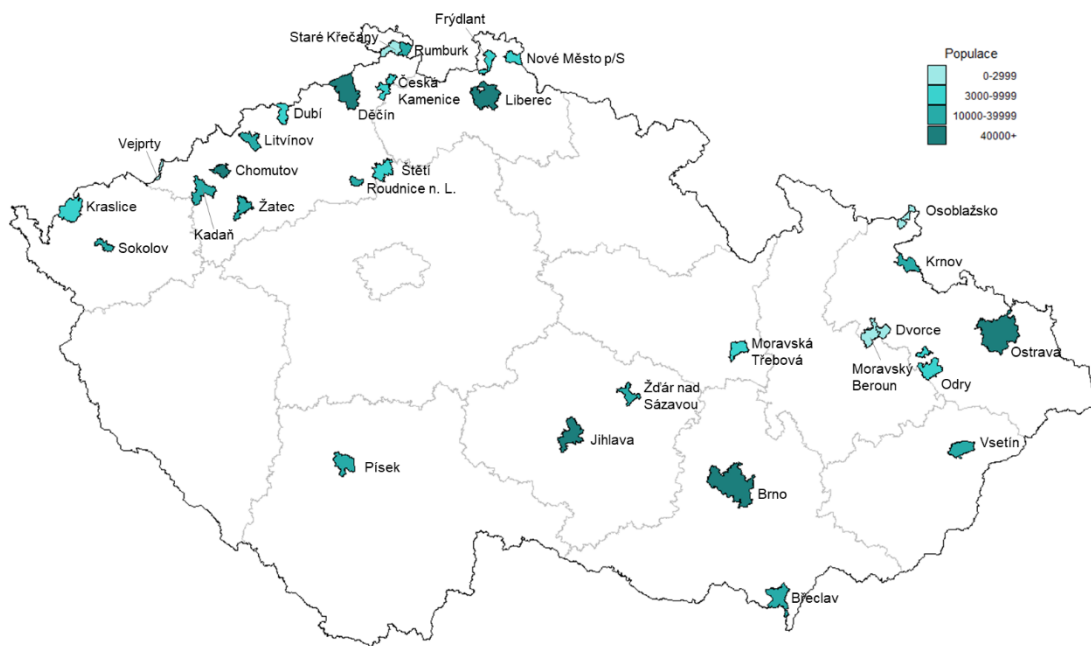
Lokální konzultanti

Výběr územních celků

Z celkem 42 územních celků bylo vybráno 30, a to na základě využití klastrové analýzy.

Územní celky byly do klastrů zařazované na základě čtyř ukazatelů:

- ▶ Příslušnost obce k regionálnímu centru,
- ▶ Velikostní kategorie obce z hlediska počtu obyvatel,
- ▶ Téma poradenského programu,
- ▶ Posun ÚC v indexu sociálního vyloučení mezi lety 2022–2023.

Postup evaluace

Postup evaluace se skládá z přípravné fáze, pilotní fáze, sběru dat, jejich vyhodnocení a interpretace a závěrečné fáze, která zahrnuje také prezentaci výsledků.

Evaluční design

Kvalitativní design výzkumu		
Přípravná fáze	Realizační fáze	Vyhodnocení a interpretace
Desk research Analýza aktérů	Rozhovory Dotazníkové šetření Fokusní skupina	Kategorizace a kódování dat Analýza dat

Executive Summary

The subject of the evaluation is the project *Development of Systems for Social Inclusion* implemented by the Department (Agency) for Social Inclusion of the Ministry of the Regional Development of the Czech Republic.

The project focuses on expert consultancy and analytical support in identifying the causes and problems associated with social exclusion and in implementing changes and measures leading to the improvement of the situation and status of socially excluded persons and persons at risk of social exclusion in 42 territorial units.

Evaluation Target

The aim of the evaluation is to assess the process of project implementation and to evaluate the results achieved, potentially together with the short-term impacts of the project. The evaluation focuses on two areas:

EÚ1: Functioning of local partnership

EÚ2: Sustainability of implemented interventions

Target Group

During the evaluation, representatives of municipalities (municipal leadership, leadership of relevant departments), members of the local partnership and local consultants (ASZ) will be contacted. A total of 110 interviews will be conducted.

Representatives of Municipalities

Local Partnership Representatives

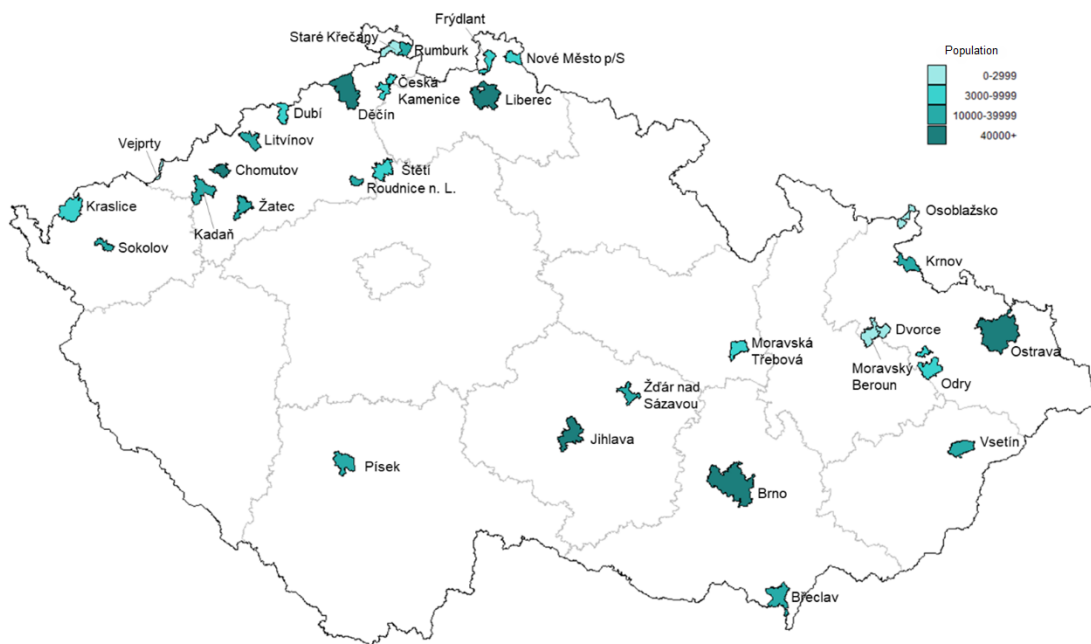
Local Consultants

Selection of Territorial Units

Out of 42 territorial units, 30 were selected based on applying cluster analysis.

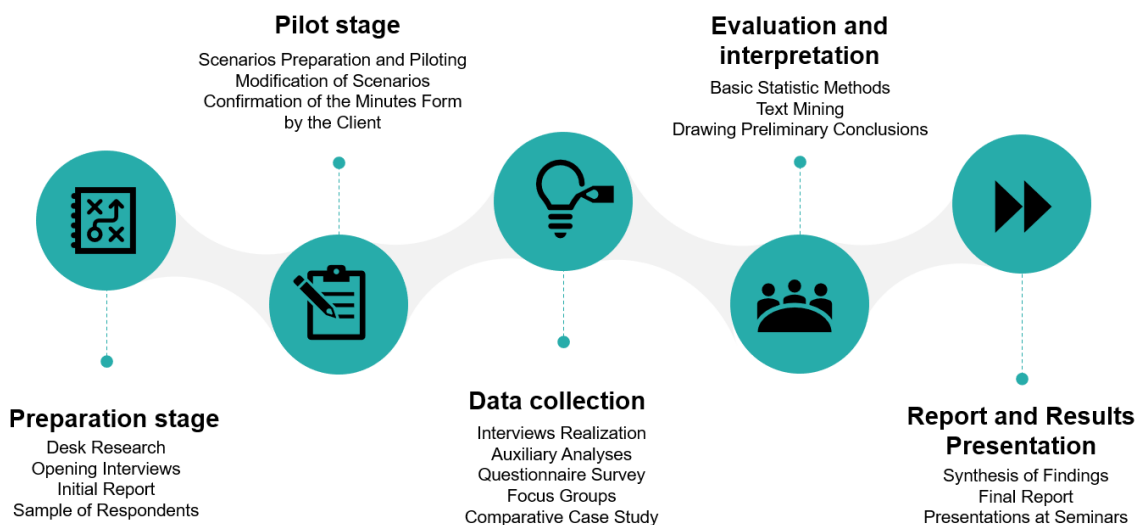
Territorial units were classified into clusters based on four indicators:

- ▶ Municipality belonging to a regional center,
- ▶ Size category of the municipality in terms of population,
- ▶ The topic of the advisory program,
- ▶ Shift in the social exclusion index between 2022 and 2023.

Evaluation Process

The evaluation process consists of a preparation stage, a pilot stage, data collection, and its evaluation and interpretation, as well as a final stage that includes the presentation of the results.

Evaluation Design

Qualitative Research Design		
Preliminary Stage	Implementation Stage	Evaluation and Interpretation
Desk Research Analysis of Actors	Interviews Questionnaire Survey Focus Group	Data Categorization and Coding Data Analysis

1 Úvod

1 Úvod

Vstupní zpráva (dále také „Zpráva“) je zpracována jako součást realizace veřejné zakázky „RSSZ_Externí evaluace projektu“ (dále také „Projekt“, „Evaluace“ či „Zakázka“). Zpracovatelem Projektu je **Ernst & Young, s.r.o.** (dále také „EY“ či „Dodavatel“) na základě smlouvy ze dne 6. 6. 2024 uzavřené mezi EY a **Českou republikou – Ministerstvem pro místní rozvoj** (dále také „MMR“ nebo „Zadavatel“). Dodavatel je funkčně nezávislý na Zadavateli, v rámci evaluace budou osloveni všichni relevantní aktéři a výsledky šetření budou posuzovány v souladu s etikou evaluačního výzkumu.

1.1 Stručný kontext a cíle Evaluace

Předmětem evaluace je projekt *Rozvoj systémů pro sociální začleňování* realizovaný Odborem pro sociální začleňování (Agenturou) MMR ČR, který je expertním nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory sociálního začleňování. Projekt¹ se zaměřuje na odborné poradenství a analytickou podporu při identifikaci příčin a problémů spojených se sociálním vyloučením obyvatel a při realizaci změn a opatření vedoucích ke zlepšení situace a postavení sociálně vyloučených osob a osob sociálním vyloučením ohrožených ve 42 územních celcích (dále „ÚC“).

Hlavním cílem projektu je prostřednictvím poskytování multioborové podpory 42 ÚC dosáhnout pozitivního posunu (předem stanovených výsledků spolupráce) při eliminaci či zmírňování dopadů a rozsahu sociálního vyloučení. Dále je plánována odborná podpora pro 120 dalších subjektů státního i nestátního charakteru, které pomohou při dosahování žádoucích změn v ÚC.

Cílem evaluace je vyhodnotit proces realizace projektu a zhodnotit dosažené výsledky a případně krátkodobé dopady projektu.

Evaluační zpráva obsahuje:

Kap. 1	Úvod	Úvod zprávy představuje stručný kontext a cíle evaluace, základní terminologii a evaluační tým.
Kap. 2	Metodologický postup	Tato kapitola představuje cílovou skupinu evaluace, návrh metodologického postupu včetně popisu vybraných metod, limity evaluace a zhodnocení rizik.
Kap. 3	Popis výchozího stavu v územích	Kapitola shrnuje výchozí stav jednotlivých územních celků včetně jejich stručné charakteristiky.
Kap. 4	Seznam použitých zdrojů a literatury	Kapitola obsahuje seznam literatury a dalších zdrojů využitých v rámci Vstupní zprávy.
Kap. 5	Přílohy	Přílohou Vstupní zprávy jsou zpracované scénáře rozhovorů.

¹PROJEKT OPZ+ „ROZVOJ SYSTÉMŮ PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ_RSSZ“ [online]. Sociální začleňování. Agentura pro sociální začleňování: 2024 [cit. 15.7.2024]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/rssz/>

1.2 Základní terminologie

Následující přehled shrnuje hlavní terminologii evaluace.

Koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení (KPSV)

Nástroj vládní politiky určený k podpoře vyšších a základních územních samosprávných celků včetně jejich sdružení (ÚSC) a jejich klíčových partnerů. Opírá se o mezipřesortní spolupráci a strategie zaměřené na sociální začleňování s využitím prostředků národních či evropských fondů na podporu začleňování sociálně vyloučených obyvatel a prevenci vzniku sociálního vyloučení.²

Projekt

V kontextu této evaluace se projektem rozumí *Rozvoj systémů pro sociální začleňování* realizovaný Odborem pro sociální začleňování (ASZ) MMR ČR. Více informací viz kapitola 1.1.

Územní celek

Územním celkem se nejčastěji rozumí obec zapojená do projektu, případně se může jednat o svazek obcí. Do projektu bylo zapojeno 42 územních celků, v rámci evaluace bude osloveno 30 z nich. Výběr shrnuje kapitola 2.1.1.

Tematická oblast

Každý územní celek využil v rámci projektu podporu ve vybrané oblasti (např. bydlení, zaměstnání, výkon činnosti sociální práce, vzdělávání a zdravotní péče, bezpečnost, dluhy a podpora rodiny).

² Více viz: Koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení 2021+ [online]. Sociální začleňování. Agentura pro sociální začleňování: 2024 [cit. 15.7.2024]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/kpsv-2021/>

1.3 Evaluační tým

Níže představujeme členy realizačního týmu a popis jejich zapojení do Evaluace. Kontakty na jednotlivé členy týmu a způsob předávání informací byly komunikovány na úvodním setkání.

Evaluační tým

Ing. LINDA MARŠÍKOVÁ
Projektová manažerka

Linda má více než 13 let zkušeností s implementací evropských fondů na podporu sociálního začleňování, zároveň pomáhala nastavit podmínky financování sociálních služeb v souladu s pravidly pro

poskytování veřejné podpory, a to během své práce pro Ministerstvo práce a sociálních věcí. V EY se věnuje primárně evaluacím a strategickým analýzám, se svým týmem pracuje na vyhodnocení národních i lokálních politik. Vedla největší realizované evaluace na českém trhu, Tematickou evaluaci Dohody o partnerství a Evaluaci dopadů evropských fondů na regionální rozvoj ČR.

Zapojení do projektu:

- Projektový management
- Věcný garant za sociální služby a téma sociálního začleňování
- Návrh designu analýzy
- Odpovědnost za plnění harmonogramu projektu

Mgr. et Mgr. ALENA ZNAMENÁČKOVÁ
Členka evaluačního týmu

Alena má několikaleté zkušenosti se sběrem a analýzou dat v sociálním i veřejně politickém výzkumu, které získala již během studia Sociologie a Veřejné a Sociální

politiky. Skrze odborné stáže, např. na MŠMT, získala zkušenosti ve veřejném sektoru. V EY se věnovala oblasti sociálního začleňování například v rámci Evaluace dopadů evropských fondů na regionální rozvoj ČR či Závěrečné evaluace Operačního programu Praha – pól růstu ČR. Prostřednictvím těchto evaluací získala několikaleté zkušenosti v oblasti kvalitativního (řízené rozhovory, fokusní skupiny, expertní panely) i kvantitativního (dotazníková šetření, statistické analýzy) výzkumu.

Zapojení do projektu:

- Příprava a vedení vybraných rozhovorů
- Příprava a vedení fokusních skupin
- Analýza kvalitativních dat

Ing. ANNA KORIEIEVA
Členka evaluačního týmu

Anna se již přes dva roky věnuje poradenství pro veřejný sektor a evaluacím projektů podpořených z Evropských strukturálních a investičních fondů. Primárně se soustřeďuje na analytické a evaluační činnosti a má

zkušenosti se sběrem a zpracováním kvantitativních i kvalitativních dat. Projekty, do kterých v minulosti byla zapojená, zahrnují například Analýzu potenciálu digitalizace a zefektivnění procesů v sociálních službách, Tematickou evaluaci Dohody o partnerství a Souhrnnou závěrečnou evaluaci OP PPR.

Zapojení do projektu:

- Vedení vybraných rozhovorů
- Příprava a vyhodnocení dotazníkového šetření

Ing. MIROSLAV KRÁL
Člen evaluačního týmu

Miroslav se již pět let věnuje poradenství pro veřejný sektor a podílel se v EY na množství analytických a hodnotících projektů, včetně Evaluace dopadů evropských fondů na regionální rozvoj ČR, Tematické

evaluace Dohody o partnerství a Evaluace IROP se zaměřením na sociální inkluzi.

Zapojení do projektu:

- Vedení vybraných rozhovorů
- Příprava a vyhodnocení dotazníkového šetření

Bc. KRISTÍNA CHORVÁTOVÁ
Členka podpůrného týmu

Kristína se v EY v rámci několika projektů podílela na kvalitativním výzkumu, aplikaci statistických metod a sběru dat. Byla zapojena do Tematické evaluace Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020

především v oblasti sociálního začleňování nebo do evaluace dvou národních projektů Úřadu práce ČR.

Zapojení do projektu:

- Podpora při přípravě a provádění kvalitativních šetření (rozhovory, případové studie)
- Terénní sběr dat

2

Metodologický postup

2 Metodologický postup

V této kapitole bude popsána cílová skupina evaluace (dále také „CS“), dále budou shrnuty postupy a metody. Hlavní fází evaluace je realizace terénního šetření v územních celcích, na které bude dále navázána realizace fokusních skupin (dále také „FG“) a pilotáže dotazníkového šetření. V úvodní fázi evaluace proběhne desk research, pilotáž scénářů rozhovorů a vstupní rozhovory s vedením projektu. Navržený evaluační design směřuje k zodpovězení následujících evaluačních úkolů a otázek:

EÚ1: Fungování lokálního partnerství

- ▶ **EO1.1:** Jaký přínos měla podpora ze strany projektu pro obce v oblasti sociálního začleňování?
- ▶ **EO1.2:** Jaký přínos mělo využívání jednotlivých metod práce (včetně inovativních) v rámci poskytované podpory ze strany projektu?
- ▶ **EO1.3:** Jaké jste identifikovali překážky pro realizaci a úspěch aktivit v oblasti sociálního začleňování v obcích podpořených projektem? Jaké možnosti řešení těchto překážek se díky projektu naskytly?
- ▶ **EO1.4:** Jak hodnotíte metodickou podporu pracovníků projektu, kteří poskytují přímou podporu a poradenství obcím?
- ▶ **EO1.5:** Jak hodnotíte koordinaci projektu a komunikaci v rámci realizačního týmu projektu?
- ▶ **EO1.6:** Jaké jsou úspěchy a neúspěchy v oblasti sociálního začleňování v obcích po dobu podpory ze strany projektu?
- ▶ **EO1.7:** Jaké vidíte překážky pro realizaci a úspěch aktivit v oblasti sociálního začleňování v obcích podpořených projektem, vidíte nějaké možnosti řešení těchto překážek?

EÚ 2: Udržitelnost provedených intervencí

- ▶ **EO2.1:** Jaké má systém sociálního začleňování v ÚC silné a slabé stránky z pohledu udržitelnosti?
- ▶ **EO2.2:** Do jaké míry je ovlivňován systém sociálního začleňování vzniklý implementací Plánu sociálního začleňování (dále také „PSZ“) v ÚC potenciálními rizikovými událostmi/faktory (např. snížení intenzity podpory od Agentury)?
- ▶ **EO2.3:** Mají aktivity nově vzniklé v rámci projektu zajištěné financování do budoucna?
- ▶ **EO2.4:** V jakém rozsahu fungují tyto aktivity po skončení realizace původních projektů?

2.1 Cílová skupina

Zástupci územního celku

Zástupci lokálního partnerství

Lokální konzultanti

V rámci evaluace jsou zahrnuty tři skupiny respondentů:

- ▶ **Zástupci územního celku, tj. dané obce:** za každý ÚC bude dotazován relevantní zástupce vedení obce a příslušného odboru dle řešené tematické oblasti. Jedná se o aktéry, kteří mají na starost agendu sociálního začleňování pro daný ÚC a přinesou tudíž relevantní informace nejen k nastavení projektu, ale také celkového kontextu problematiky a udržitelnosti aktivit.
- ▶ **Zástupci lokálního partnerství:** za každý ÚC bude dále dotazován zástupce lokálního partnerství, tedy relevantní organizace dle řešené tematické oblasti (např. nestátní neziskové organizace (dále také „NNO“), podnikatelské subjekty, místní akční skupiny (dále také „MAS“), vzdělávací instituce, veřejné instituce). Jedná se o organizace dlouhodobě pracující s cílovou skupinou, či případně jinak zapojené do problematiky ÚC. Tito aktéři umožní popsat nejen nastavení projektu, ale také klima daného ÚC a efekty aktivit na cílovou skupinu/ území.
- ▶ **Lokální konzultanti (ASZ):** realizovány budou také rozhovory s 20 lokálními konzultanty v daných územích. Jedná se o pracovníky projektu, jejichž přínosem je nejen vzhled do daného ÚC, ale v mnohých případech také možnost srovnání zastupujících území.

Celkem bude realizováno 110 rozhovorů. Konkrétní postup je specifikován v kapitole 2.2.2.

2.1.1 Výběr územních celků

Formou poradenského programu spolupracuje v rámci projektu RSSZ s Agenturou pro sociální začleňování (dále také „ASZ“) 42 ÚC. Pro potřeby evaluace byl shlukovou analýzou³ (klastrováním) vybrán vzorek 30 ÚC tak, aby byla ve vzorku zachována co možná největší heterogenita z hlediska zvolených parametrů. ÚC byly do klastrů zařazované na základě čtyř ukazatelů:

- ▶ Příslušnost obce k regionálnímu centru,
- ▶ Velikostní kategorie obce z hlediska počtu obyvatel,
- ▶ Téma poradenského programu,
- ▶ Posun ÚC v indexu sociálního vyloučení mezi lety 2022–2023.

Hodnotám uvedených parametrů byly přiřazeny proxy proměnné, které byly dále využity pro zakódování dat jednotlivých obcí, viz. Tabulka 1.

Tabulka 1: Proměnné pro shlukovou analýzu

Proměnná	Kategorie	Proxy proměnná
Meziroční změna indexu sociálního vyloučení (2022-2023)	zlepšení	A
	stejný	B
	zhoršení	C
Číslo poradenského programu	1	A
	2	B
	7	F
	8	G
	9	H
	10	I
	11	J
	12	K
	13	L
	14	M
	4, 5, 6 nebo jejich kombinace	Z
Počet obyvatel v ÚC	1+10	X
	méně než 3 000 obyvatel	M
	3 000 - 9 999 obyvatel	A
	10 000 - 39 999 obyvatel	B

³ Shluková analýza slouží k zatřídění objektů s podobnými vlastnostmi do skupin, tzv. klastrů.

více než 40 000 obyvatel

C

Zakódováním ukazatelů jednotlivých ÚC bylo vytvořeno 28 klastrů, tzn. skupin ÚC které se shodovaly ve všech čtyřech parametrech. Pro dosažení požadovaného počtu 30 ÚC, ve kterých budou realizovány individuální rozhovory, byly do vzorku zahrnuty 2 ÚC z klastrů které byly největší, tzn. obsahovaly největší počet ÚC. ÚC uvnitř klastrů byly vybrány náhodným výběrem. Při výběru ÚC byly rovněž zohledněny požadavky Zadavatele stanovené v Zadávací dokumentaci. Z 30 ÚC tak 14 spadá pod Regionální centrum Západ, 7 pod Regionální centrum Střed a 9 ÚC pod Regionální centrum Východ. Dále je ve vzorku zahrnuto alespoň 5 ÚC s více než 40 000 obyvateli, alespoň 6 ÚC s 10 000 – 40 000 obyvateli a alespoň 6 ÚC s 3 000 – 10 000 obyvateli.

Schéma 1: Grafické zobrazení shlukové analýzy

RC Střed	RC Východ	RC Západ
ÚC zahrnut do vzorku		
AAJ Nové Město p/S	ABB Odry	ABI Štětí
ABH Frýdlant	ACB Vrbensko	ACF Česká Kamenice Postoloprty
ABZ Moravská Třebová	ACZ Vítkovsko	ACZ Dubí
BAZ Písek	BBL Vsetín	ACH Kraslice
BBZ Nový Bor	BBZ Jesenicko Krnov Valašské Meziříčí	BAH Litvínov
BCZ Česká Lípa Žďár nad Sázavou	BCZ Břeclav Kroměříž	BBF Sokolov
CBG Liberec	CBA Brno	BBH Jirkov Kadaň
CBJ Jihlava	CBX Ostrava	BBL Žatec
MBG Velké Hamry	MAH Dvorce	BBZ Roudnice n. L.
MCF Ralsko	MBG Osoblažsko	BCH Rumburk

Na základě požadavku Zadavatele byly ze vzorku odstraněny ÚC Vrbensko, Vřesová a Postoloprty (především z důvodu neochoty spolupracovat), které byly nahrazeny ÚC Děčín, Krnov a Vsetín. Vzhledem k tomu, že Vřesová a Vrbensko tvořily samostatné klastry, nebudou tyto klastry v evaluaci zastoupeny. Témata poradenských programů v těchto dvou obcích budou v evaluaci pokryté jinými ÚC.

2.2 Metodologie evaluace

V této podkapitole bude představen postup a design evaluace včetně limitů a rizik.

2.2.1 Rámcový postup

Rámcový postup evaluace shrnuje následující tabulka. Evaluace je rozložena do 5 hlavních fází:

Tabulka 2: Rámcový postup evaluace

Přípravná fáze	Realizace desk research, úvodních rozhovorů a přípravy pro potřeby terénního šetření (scénářů, vzorku respondentů apod.)	Právě probíhá
Pilotní šetření	Realizace pilotního šetření ve třech vybraných územních celcích a následná úprava scénářů (po domluvě se Zadavatelem)	Konec července/ začátek srpna
Sběr dat	Realizace terénního šetření, tj. individuálních (případně skupinových) rozhovorů, pilotáž dotazníkového šetření a realizace fokusních skupin	Srpen/ září
Vyhodnocení a interpretace dat	Nahrání zápisů do systému pro analýzu kvalitativních dat, kódování a analýza dat, syntéza poznatků, příprava komparativních případových studií, vyhodnocení dotazníkového šetření	Září/ říjen
Prezentace výsledků	Prezentace výsledků evaluace	Listopad

Výše zmíněné fáze se mohou v průběhu evaluace částečně překrývat (např. sběr a vyhodnocení dat). Detailněji popisuje rozpad aktivit následující schéma harmonogramu:

Tabulka 3: Harmonogram

Aktivita/měsíc	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad
Přípravná fáze					
- Desk research					
- Úvodní rozhovory s vedením projektu					
- Vstupní zpráva					
- Příprava terénního šetření					
Pilotní šetření					
- Realizace pilotního šetření					
- Úprava scénářů					
Sběr dat					
- Realizace rozhovorů					
- Příprava a pilotáž dotazníkového šetření					
- Příprava a realizace fokusních skupin					
- Kontrolní den					
Vyhodnocení a interpretace dat					
- Kódování a analýza dat					
- Vyhodnocení dotazníkového šetření					
- Syntéza poznatků					
- Komparativní případové studie					
- Závěrečná zpráva					
Prezentace výsledků					
- Závěrečné prezentace					

2.2.2 Evaluační design

Důležitým úvodním krokem je zvolení výzkumného designu, jehož funkcí je zajistit co nejpřesnější zodpovězení stanovených výzkumných otázek a stanovení obecného způsobu sběru dat, jenž umožňuje lépe uchopit zkoumaný jev. (Nekola a kol., 2011) V rámci této evaluace bude využíván primárně kvalitativní výzkumný design, který bude založen především na polostrukturovaných rozhovorech a doplněn o další metody sběru dat. Zároveň bude využit průřezový výzkumný design, cílem je získat informace o zkoumaném fenoménu v jeden časový okamžik a pro jedno časové

období. Ten bude doplněn o design komparativní případové studie pro potřeby srovnání územních celků. Etika evaluace vychází ze zásad Průvodce evaluátora⁴.

Tabulka 4: Přehled využitých metod a jejich relevance pro EO

	?	Desk research	Individuální rozhovory	Dotazníkové šetření	Fokusní skupiny	Syntéza poznatků
EÚ1	EO1.1		■	N/A	■	■
	EO1.2		■	N/A	■	■
	EO1.3	■	■	N/A	■	■
	EO1.4		■	N/A	■	■
	EO1.5	■	■	N/A	■	■
	EO1.6	■	■	N/A	■	■
	EO1.7	■	■	N/A	■	■
EÚ2	EO2.1	■	■	N/A	■	■
	EO2.2	■	■	N/A	■	■
	EO2.3		■	N/A	■	■
	EO2.4		■	N/A	■	■

Přípravná fáze

Desk research

Pro potřeby evaluace budou analyzovány relevantní podklady a dokumenty:

- ▶ Analýzy a evaluace v oblasti sociálního začleňování v ČR
- ▶ Relevantní strategické a implementační dokumenty, Programový dokument IROP+ a OPZ+
- ▶ Statistická data charakterizující klíčové ukazatele sociálního vyloučení, vč. Indexu sociálního vyloučení
- ▶ Tisková žádost projektu a Zprávy o realizaci
- ▶ Zprávy z výzkumů realizovaných v územních celcích (vstupní/situační analýzy, tematické výzkumy, tematicko průřezové výzkumy)
- ▶ Strategické plány sociálního začleňování včetně jejich revizí
- ▶ Vstupní, závěrečné a evaluační zprávy o realizaci poradenského programu za jednotlivé obce

⁴ DRLÍKOVÁ, Jana. NOVOTNÝ, Tomáš. BYSTRICKÁ, Jana. HRUŠKA, Tomáš. Průvodce evaluátora: sbírka evaluačních tipů a doporučení. Praha: MMR NOK, 2020. Dostupné z: https://dotaceeu.cz/getmedia/05897e7c-7a52-482c-a3d4-cf29369e0cbe/Pruvodce-evaluatora_2020.pdf.aspx

- Administrativní data o vývoji nezaměstnanosti, dávkách a dalších indikátorech potřeby intervencí a rozsahu sociálního vyloučení v obcích

Uvedený výčet nemusí být konečný, v průběhu evaluace mohou být doplněny další zdroje. Obecně k analýze využijeme především strategické a legislativní veřejněpolitické dokumenty, a to k účelu orientace v tématu, popsání kontextu a případnému ověřování zjištěných informací (dále viz Hejzlarová a kol., 2023).

Analýza aktérů

Pro vhodné posouzení zapojených aktérů a jejich potřeb bude realizována analýza aktérů⁵. Ta umožní identifikovat a kategorizovat zainteresované aktéry dle zájmu, vlivu a případně dle odbornosti v dané oblasti. Účelem analýzy aktérů je vymezení pokrytí aktérů projektem (podle předběžné analýzy nejsou zapojeni například podnikatelské subjekty) a vydefinování klíčových stakeholderů pro případnou implementaci aktivit v dalších územních celcích.

Pro analýzu bude využita matice vlivu zainteresovaných stran. V první fázi budou vydefinováni klíčoví aktéři dle stanovených kritérií (např. zapojení, oblast působnosti, znalost CS, ovlivnění projektem), následně dojde ke zhodnocení stupně zájmu a stupně vlivu/dopadu na stupnici od 1 do 5. Tyto údaje budou následně doplněny do matice:

Schéma 2: Matice pro analýzu aktérů

Zdroj: vlastní zpracování

Realizační fáze

Řízené rozhovory

Jednou z metod sběru dat pro potřeby evaluace budou individuální a (případně skupinové) rozhovory. Tato kvalitativní metoda umožňuje získání detailních a komplexních informací o studovaných jevech a k hlubšímu porozumění postojů a názorů respondentů.

Postup:

1. Výběr zkoumaných územních celků, příprava seznamu respondentů včetně kontaktů	✓
2. Příprava scénářů rozhovorů	✓

⁵ Viz například VESELÝ, A. NEKOLA, M. Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007.

scénáře budou odsouhlaseny Zadavatelem	
3. Příprava seznamu respondentů včetně kontaktů (výběr respondentů a územních celků popisuje kapitola 2.1.1)	✓
4. Příprava oslovovacího emailu a oslovení respondentů pro pilotní šetření	✓
5. Realizace pilotního šetření ve vybraných ÚC, včetně lokálních konzultantů: - Roudnice nad Labem - Štětí - Písek	⊖
6. Úprava scénářů rozhovorů na základě pilotního šetření a zaslání zápisů Zadavateli	⊖
7. Oslovení zbývajících respondentů - oslovení proběhne ve dvou vlnách (22. a 29. července) - nejdříve budou osloveni lokální konzultanti (17. a 24. července)	✓
8. Realizace rozhovorů a příprava zápisů z rozhovorů - skupinový rozhovor proběhne v Brně, kde je v rámci lokálního partnerství zapojeno několik desítek partnerů - preferujeme osobní formu realizace rozhovorů v ÚC, v případě výjimek (nemoc, odmítnutí osobního rozhovoru apod.) bude rozhovor realizován online - s lokálními konzultanty budou realizovány online rozhovory	⊖
9. Příprava a analýza informací z rozhovorů	⊖

Rozhovory povedou zkušení tazatelé spolu se zapisovatelem, který bude mít na starost zápis z rozhovorů. Zápisy budou zaznamenávány do scénáře rozhovorů (ve formátu Word). Zápisy z jednotlivých rozhovorů budou následně nahrány do systému pro analýzu kvalitativních dat a kódovány dle stanoveného klíče. Zároveň budou v anonymizované podobě poskytnuty Zadavateli.

Fokusní skupiny

Tato metoda sbírá primární data a je založena na účasti relevantních osob (participantů) ve skupinových diskuzích. Účast více osob umožňuje interaktivně reagovat na podněty řešené během diskuse a získat tak informace, které by nemusely být zmíněny během individuálního rozhovoru. (Hendl, 2012)

Postup:

1. Navržení počtu a formátu
2. Příprava scénáře ve formátu Word/ Powerpoint a zaslání Zadavateli
3. Úprava scénáře na základě připomínek Zadavatele
4. Oslovení respondentů
5. Realizace fokusní skupiny, včetně následné úpravy a finalizace zápisu a anonymizace odpovědí
6. Kategorizace, kódování a analýza získaných informací

Podmínkou pro úspěšnou fokusní skupinu je zkušený moderátor, který dokáže řídit diskusi a zapojit všechny účastníky tak, aby nedocházelo k zapojení pouze několika aktivních jedinců. Z evaluační praxe se nám osvědčilo v rámci fokusních skupin využívat interaktivní nástroje jako je Slido či Menti, které umožňují zapojit účastníky například v rámci hlasování, které může být detailněji diskutováno.

Diskuse bude zaznamenána do záznamových listů s jednotnou strukturou, kde jsou uvedeny klíčové body, ale bez autorství. Zároveň bude pro ověření a případné doplnění zápisu proveden i zvukový záznam diskuse.

Počet a zaměření FG bude flexibilně upraven v závislosti na zjištěních. Předběžně navrhujeme realizaci 3 FG, podle dvou možných scénářů:

- ▶ Významné rozpory v názoru na přínos a udržitelnost aktivit území (evaluační úkoly) budou **mezi aktéry v území**. V tomto případě bude zorganizována fokusní skupina propojující lokální partnery, zástupce obce a pracovníka projektu (osobní účast)
- ▶ Významné rozpory v názoru na přínos a udržitelnost aktivit území **mezi různými územními celky**. V tomto případě bude zorganizována fokusní skupina propojující zástupce daného typu (např. zástupce obcí) z více území.

Pokud zjištění z jednotlivých rozhovorů budou obdobná, bude provedena pouze 1 FG k validaci hlavních závěrů. Délka trvání jedné fokusní skupiny budou 2 hodiny. Využity mohou být interaktivní nástroje (např. Slido, Menti), které umožní aktivnější zapojení účastníků.

Dotazníkové šetření

Nad rámec výše uvedených metod navrhujeme realizovat pilotáž dotazníkového šetření, které by v území pravidelně zjišťovalo zpětnou vazbu k nastavení governance. Dotazník může přinést hodnotné informace o základním nastavení lokálních partnerství a kvalitě vztahů mezi aktéry, kteří je vytvářejí. Na základě mapování stavu mají výsledky hodnocení dále potenciál vyvolat reakci a cíleně pracovat např. na posílení důvěry u vybraných aktérů. To vše může v neposlední řadě stimulovat lepší výkon koordinovaného přístupu k sociálnímu začleňování, jelikož je to právě dobrá kvalita vládnutí při koordinaci regionální sociální politiky a s tím spojená důvěra mezi aktéry, co hraje v rozvoji sociálního začleňování nezanedbatelnou roli.

Navržená metoda hodnocení se opírá především o jednoduché, v pravidelných intervalech opakované dotazníkové šetření, které by mělo být realizováno mezi aktéry lokálního partnerství. Jedná se o stručný dotazník v online podobě, jehož vyplnění zabere přibližně 5 minut.

Postup:

1. Příprava scénáře dotazníku ve formátu Word a zaslání Zadavateli
2. Úprava scénáře na základě připomínek Zadavatele
3. Překlopení dotazníků do elektronického nástroje a testování funkčnosti
4. Provedení pilotu dotazníku
5. Oslovení respondentů (zaslání odkazu na dotazník)
6. Realizace dotazníkového šetření
7. Vytvoření matice dat, třídění a kategorizace dat
8. Analýza dat získaných z šetření v PowerBI či jiném relevantním programu

Součástí dotazníku bude úvodní oslovovací email, který představí cíl evaluace, způsob sběru a zpracování získaných informací (včetně anonymizace), deadline pro vyplnění a kontakt v případě technických problémů. Následovat bude otázka ohledně souhlasu s podmínkami dotazníkového šetření.

Zpracování získaných informací

Případové studie

V rámci Závěrečné zprávy bude součástí také srovnání územních celků skrze komparativní případové studie. Cílem je ukázat obecně platné faktory (ne)úspěchu implementace, ale také územní specifika. Územní celky budou srovnány na základě velikosti, případně dalších charakteristik plynoucích z analýzy.

Případové studie poskytnou detailnější kontextuální porozumění, pomohou vyjasnit vztah mezi různými faktory a kontextem, což je klíčové pro určení příčin a následků. Rovněž jsou dobrým nástrojem pro identifikaci nečekaných jevů, které by jinak mohly uniknout pozornosti.

Syntéza poznatků

Součástí vyhodnocení bude i shrnutí a syntéza výsledků evaluačních úkolů a konkrétní doporučení pro případné úpravy nastavení intervence nebo tematicky obdobných intervencí v budoucnosti. Veškerá analýza, zjištění a doporučení jsou následně zpracovány do Závěrečné zprávy

Postup:

1. Kategorizace, kódování a analýza sesbíraných dat
2. Diskuse realizačního týmu nad zjištěními a jejich prioritizací
3. Předběžná konzultace zjištění se Zadavatelem
4. Zpracování návrhu Závěrečné zprávy
5. Finalizace Závěrečné zprávy

2.2.3 Návrh struktury Závěrečné zprávy

Manažerské shrnutí

Manažerské shrnutí bude obsahovat klíčová zjištění a doporučení evaluace. Půjde o syntézu zjištění a popis hlavních doporučení vyplývajících z evaluace. Manažerské shrnutí bude v českém a anglickém jazyce.

Úvod

V úvodu zprávy bude shrnut kontext evaluace a metodologický postup včetně použitých metod a jejich limitů. Zároveň bude součástí analýza aktérů.

Fungování lokálních partnerství

V rámci této kapitoly budou zodpovězeny otázky k EÚ1. Součástí bude vyhodnocení metodické podpory a koordinace ze strany ASZ, přínosu podpory ze strany projektu, či zhodnocení faktorů úspěchu a bariér v oblasti sociálního začleňování. Dále bude součástí vyhodnocení úspěchů a neúspěchů v oblasti sociálního začleňování a zhodnocení neočekávaných efektů realizovaných aktivit.

Kapitola bude obsahovat kompilaci zjištění z jednotlivých ÚC. Zároveň bude kladen důraz na srovnání pohledu jednotlivých aktérů (zástupců ÚC, lokálních partnerů a lokálních konzultantů) a srovnání přínosu v rámci jednotlivých tematických oblastí podpořených projektem. Shrnutí závěrů za jednotlivé ÚC bude součástí přílohy.

Udržitelnost intervencí

Tato kapitola zodpoví otázky k EÚ2, konkrétně shrne slabé a silné stránky z pohledu udržitelnosti, včetně implementace vzniklých Plánů sociálního začleňování a možností návazného financování.

Kapitola bude obsahovat kompilaci zjištění z jednotlivých ÚC. Zároveň bude kladen důraz na srovnání pohledu jednotlivých aktérů (zástupců ÚC, lokálních partnerů a

ÚVOD	METODOLOGICKÝ POSTUP	POPIS VÝCHOZÍHO STAVU V ÚZEMÍCH	SEZNAM ZDROJŮ A LITERATURY	PŘÍLOHY
	lokálních konzultantů) a srovnání přínosu v rámci jednotlivých tematických oblastí podpořených projektem. Shrnutí závěrů za jednotlivé ÚC bude součástí přílohy.			
Komparativní případové studie	Tato kapitola bude obsahovat srovnání ÚC na základě stanovených kritérií.			
Governance ve vybraných ÚC	Tato kapitole shrne závěry z dotazníkového šetření ohledně nastavení spolupráce v ÚC a možností pro další sledování v následujících letech.			
Závěry a doporučení	Tato kapitola shrne doporučení vyplývající ze zjištění evaluace. Součástí kapitoly bude také shrnutí hlavních závěrů a limitů evaluace. Důraz bude kladen na triangulaci zjištění. Doporučení evaluace budou dána do kontextu závěrů předchozí evaluace.			
Přílohy	Přílohy budou obsahovat doplňující informace ke zjištěním v Závěrečné zprávě. Konkrétně se bude jednat o zápisy z rozhovorů a fokusních skupin v anonymizované podobě, anonymizovaná data z dotazníkového šetření a návrh dotazníku a případné další podklady a data. Součástí přílohy bude také shrnutí závěrů za jednotlivé ÚC.			

2.3 Limity evaluace

Limity evaluace shrnuje následující přehled.

Využití kvalitativních metod	Evaluace je založena primárně na sběru kvalitativních dat. Limitem rozhovorů je nižší míra zobecnitelnosti výsledků (Hendl, 2005) a vyšší míra subjektivity. Tento faktor bude zohledněn při interpretaci zjištění (např. vyvážením pohledu více respondentů v daném územním celku, případně zacíleným desk research). Dále může být limitem metod časová náročnost (především v případě fokusních skupin). Tomu budeme předcházet jasným harmonogramem a včasným oslovením respondentů.
Časové ohraničení evaluace	Vzhledem k časovému ohraničení evaluace není možné dívat se na výsledky v jednotlivých ÚC s časovým odstupem. Nemusí tak být postihnuty dlouhodobé neočekávané efekty a reálná udržitelnost aktivit. Na druhou stranu načasování umožňuje získat od aktérů aktuální informace a je zde menší riziko výměny hlavních stakeholderů v území.
Vzorek respondentů	Výběr pouze jednoho/několika zástupců lokálního partnerství může zamezit postihnutí celého názorového spektra. V každém ÚC je ovšem osloveno několik aktérů a v případě velkých názorových rozdílů bude možné oslovit k dodatečným rozhovorům další zástupce. V rámci evaluace dále nejsou zařazeny ÚC, kde se spolupráce nepodařila navázat.
Nízká zobecnitelnost výsledků	Vzhledem k různorodosti jednotlivých územních celků a využití kvalitativních metod sběru dat nebude možné zobecnit výsledky na celou Českou republiku. Projekt jako takový ovšem pracuje s různorodostí území a výhodou je také dlouholetá zkušenost ASZ s danými ÚC.

2.4 Zhodnocení rizik

Rizika evaluace shrnuje následující tabulka.

Tabulka 5: Seznam rizik a opatření k jejich mitigaci

Riziko	Míra pravděpodobnosti	Míra dopadu	Aktivita
Obtížná dostupnost respondentů	Střední	Vysoká	Aktivita v terénu budou koordinovány s ASZ, dále bude nastaven časový plán terénního šetření a respondenti budou osloveni dostatečně dopředu. Budou navrženy dva termíny, případně budou individuálně řešeny náhradní termíny.
Nedostatečná koordinace aktivit s ASZ	Nízká	Střední	Budou realizovány úvodní rozhovory a v rámci pravidelných updatů budou koordinovány aktivity EY a ASZ.
Proměna aktérů a lokálních konzultantů v území	Nízká	Střední	Z předchozí evaluace vyplývá střídání lokálních konzultantů v území. Případné změny budou řešeny individuálně, ale Dodavatel nepředpokládá významné bariéry spojené s výměnou aktérů.
Objem a struktura dat a výstupů nebudou dostatečné	Střední	Střední	V rámci harmonogramu je vymezena také časová rezerva během září, kdy mohou být realizovány dodatečné rozhovory aktivity pro získání potřebných dat. Případné doplnění bude možné také v průběhu připomínkového řízení.
Nedodržení stanoveného harmonogramu	Střední	Střední	Jak bylo zmíněno, součástí harmonogramu byla navržena také časová rezerva. Případné očekávané nedodržení harmonogramu bude řešeno se Zadavatelem.

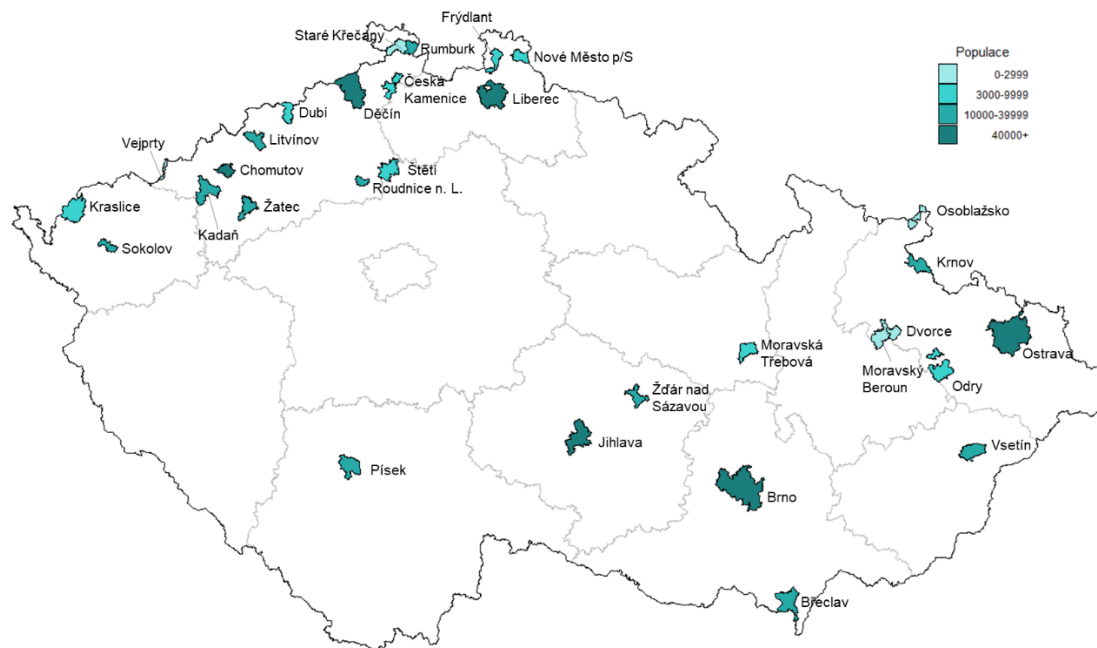
3

Popis výchozího stavu v územích

3 Popis výchozího stavu v územích

Následující kapitola shrnuje charakteristiky a výchozí stav ÚC zařazených do evaluace. V popisu výchozího stavu v ÚC vycházíme především z poskytnutých informací ve Vstupních zprávách a Kartách lokalit.

Mapa 1: ÚC zařazené do Evaluace

3.1 Brno

Počet obyvatel	396 101
Tematická oblast	Data
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, OSPOD

Výchozí stav v Brně před zavedením poradenského programu ukázal, že je potřeba zlepšit sběr a vyhodnocování dat v oblasti sociálního začleňování. Jednání pracovních skupin poukázala na nedostatky v existujících procesech a na nutnost jejich využití pro efektivní systémové změny.

Počáteční situace pro realizaci poradenského programu v Brně ukazuje, že mapování situace se soustředí na určité sociálně patologické jevy jako nezaměstnanost, závislosti a kriminalitu. Město zapojuje CS do strategického plánování a má zavedené různé platformy a pracovní skupiny pro řešení specifických problémů (například Tým pro mládež, pracovní skupina bezpečnost a prevence nebo městský koordinační tým služby). Přestože jsou sbírána data z různých zdrojů a prezentována na portálu data Brno, chybí jednotný systém pro jejich správu a strukturovaný přehled dle aktuálních potřeb nebo tematických oblastí.

Identifikována byla potřeba zlepšit sběr dat, včetně metodiky sběru od osob a aktérů, aby město mělo pro práci ověřená a dostupná data. V oblasti závislostí se zpracovává roční zpráva s meziročním

srovnáním, v prevenci kriminality se provádí rozsáhlá analýza jednou za čtyři roky. Je potřeba rozšířit sběr dat, nejen kvantitativních, ale i kvalitativních, a vytvořit jednotný výklad a definici sbíraných dat.

V Brně jsou výstupy z platforem a shromážděná data využívány pro rozhodování v oblastech sociálního začleňování, ale použití dat je různorodé a zaměřuje se především na kvantitativní analýzy. Při implementaci prvků "evidence-based policy" vyniká Strategie integrace cizinců, která byla zpracována s důrazem na odbornou metodologii a vědecké poznatky. Pro získávání dat se využívá terénní a komunitní práce a sekundární analýzy různých datových zdrojů. Nicméně, opatření ve strategických dokumentech často nemají jasné definované parametry pro ověřování účinnosti vzhledem k řešeným problémům nebo jevům.

3.2 Břeclav

Počet obyvatel	24 544
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, OSPOD, MAS

V Břeclavi je bydlení často zmiňováno jako hlavní překážka efektivního sociálního začleňování, zejména kvůli nízké dostupnosti, omezeným možnostem řešení bytové nouze a vysokému počtu osob bez stabilního bydlení. Tyto osoby často čelí dalším problémům, jako je ztráta zaměstnání nebo zhoršení zdravotního stavu, což vede k jejich dalšímu sociálnímu znevýhodnění. Při výběru poradenského programu byla shoda mezi zástupci města, neziskovým sektorem a doporučeními ASZ na tom, že bydlení je klíčové téma pro sociální začleňování. Téma bylo diskutováno v rámci lokálního partnerství a předjednáno s vedením města.

V rámci poradenského programu se město Břeclav a jeho partneři zaměřují na řešení hlavních problémů v oblasti bydlení, které zahrnují velmi špatnou dostupnost standardního bydlení pro zranitelné skupiny, nedostatek městských bytů a jejich často špatný technický stav, nedostatečné kapacity krizového ubytování, absenci nástrojů v sociální práci zaměřené na bydlení a chybějící koncepci bydlení. Tyto problémy jsou podrobně popsány v Plánu sociálního začleňování a výzkumných zprávách ASZ.

Očekávání od poradenského programu zahrnují dokončení projektu IROP na sociální bydlení, zvýšení bytového fondu města (o 28 nových bytů), využití další podpory z Národního plánu obnovy a přípravu kapacit pro tým podporující zabydlování. Dále se předpokládá revize pravidel pro přidělování bytů, například pomocí inspirace u měst podobně velkých Břeclavi. Žádoucí je také formální ukotvení systému prevence ztráty bydlení, aktualizace koncepce bydlení a nastavení bytové politiky.

3.3 Česká Kamenice

Počet obyvatel	5 103
Tematická oblast	Dluhy
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, ZŠ

Vedení města Česká Kamenice se rozhodlo zaměřit na problematiku dluhů nejen v návaznosti na předchozí uskutečněné projekty, ale i z důvodu přímého dopadu na mnoho dalších důležitých oblastí života obyvatel, jako je nezaměstnanost, bydlení, zdravotní péče a vzdělání. Podle dat z roku 2022 bylo v České Kamenici celkem 510 osob v exekuci a připadalo na ně celkem 3 279 exekucí.⁶ To odpovídá průměrně 6,4 exekucím na osobu, což je podobný poměr, jaký byl ve stejném roce zaznamenán například v Děčíně (6,6).

71 %

dotázaných
domácností se
potýká s exekucí

Projekt "Koordinované řešení sociálního vyloučení v České Kamenici" (2020-2022) přinesl komplexní a cílenou podporu sociálně vyloučeným osobám prostřednictvím nových pracovníků a metod, jako je podpora bydlení a case management, a zlepšil koordinaci služeb mezi různými organizacemi. Navzdory pokrokům byl identifikován nedostatek terénních služeb, což vedlo k posílení terénních programů a zřízení dluhové poradny, s cílem snížit míru exekucí, nezaměstnanosti a zlepšit finanční gramotnost a sociální kompetence obyvatel.

V České Kamenici je klíčovou prevencí dluhů schopnost zajistit dostatečný příjem pro osoby a domácnosti, ale vysoká míra zadlužení zde ztěžuje vstup a návrat zadlužených osob na pracovní trh. Výzkum⁷ dále ukázal, že zaměstnavatelé se setkávají s bariérami při zaměstnávání osob v exekuci, což snižuje jejich motivaci k takovému zaměstnávání a vede k vysoké fluktuaci na nízko kvalifikovaných pozicích. Zadlužení zaměstnanci často pracují "na černo" a tím se udržují v krizové situaci, která ovlivňuje i další členy jejich domácnosti.

3.4 Děčín

Počet obyvatel	47 180
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, ZŠ, MŠ, MAS

Ve městě Děčín je bydlení klíčovým tématem strategických plánů sociálního začleňování a dalších dokumentů, přičemž se těší velkému zájmu současného vedení města a místních aktérů, kteří si jsou vědomi jeho propojení s otázkami zadluženosti, zaměstnanosti a vzdělávání. Město má v současnosti k dispozici pouze tři sociální byty – plány na rekonstrukci a zřízení dalších jedenácti bytových jednotek

⁶ Mapa exekucí, dostupná z: www.mapaexekuci.cz

⁷ Tematický výzkum: Obeznamenost zaměstnavatelů v regionu s nástroji pomoci předluženým zaměstnancům, Agentura, Petr Charvát, 2020

byly zkomplikovány politickými změnami. Tato situace ztěžuje zabydlování zranitelných osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, což je jeden z cílů poradenského programu. Přestože byla koncepce bydlení plánována, nebyla dokončena, a její revize je nyní druhým cílem poradenského programu. Město má silný sociální odbor a funkční komunitní plánování, ale chybí mu expertní znalosti pro zabydlování náročných CS podle modelu Housing First.

Ústecký kraj a město Děčín čelí problémům s bytovou nouzí, neodpovídajícím bydlením a obchodem s chudobou, přičemž Děčín má navíc vysoký počet osob v exekuci, nezaměstnaných a nízkou úspěšnost dokončení základního vzdělání. Index sociálního vyloučení ukazuje, že situace v Děčíně je nadále vážná, s vysokou fluktuací osob ohrožených sociálním vyloučením, problémy v sousedských vztazích a nedostatečnými kapacitami azylového bydlení a noclehárny. Město se také potýká s dluhy na odpadech a s nedostatkem krizového a dočasného ubytování pro rodiny s dětmi.

Kromě toho se Děčín vypořádává se snižováním populace a stárnutím obyvatelstva, což vede k vyliďňování města a okresu. Příčiny poklesu počtu obyvatel spočívají v migraci a přirozeném úbytku. Počet seniorů v populaci roste, stejně jako počet seniorů v exekuci, což je v rozporu s celorepublikovým trendem snižujícího se počtu osob v exekuci i počtu exekucí samotných. Tyto problémy a demografické změny jsou důležité pro výběr a zaměření poradenského programu v oblasti bydlení.

3.5 Dubí

Počet obyvatel 7 968

Tematická oblast Bydlení

Typ zapojených aktérů Město, NNO, ZŠ, OSPOD

V obci Dubí bylo do poradenského programu vybráno téma bydlení. Přestože oblast bydlení byla předmětem předchozích projektů pouze velmi okrajově, současné vedení města má o téma zájem. Rada města nedávno přidělila městský byt páru lidí bez domova. Učinila tak na doporučení organizace Květina, z.s., která se stará o sociální práci, ale nyní čelí nedostatku kapacit a personálnímu podstavu. Město nemá vlastní sociální pracovníky pro podporu zabydlování a zástupci města potřebují jasnější vizi v oblasti bydlení, což představuje příležitost pro poradenský program.

V oblasti bytové nouze v území zatím neexistuje komplexní zpráva, obec začala monitorovat situaci a částečný přehled má nezisková organizace Květina, z.s. Přístup k městskému standardnímu bydlení je transparentní a nejsou zde diskriminační pravidla, avšak systém přidělování městských bytů není ideální. V oblasti koordinace sociální bytové politiky funguje lokální partnerství, které umožňuje založení patřičné pracovní skupiny. Bytová politika zatím není řešena koncepčně. Co se týče prevence ztráty bydlení, město neposkytuje informace, ale Květina se snaží řešit vznik dluhů na nájemném se svými klienty. Obec je navíc průběžně informována o dotačních programech pro lokální politiku bydlení z národní a evropské úrovně prostřednictvím kanálů ASZ.

Očekávané přínosy programu zahrnují osvojení si principů zabydlování, rozvoj možností standardního bydlení pro osoby v bytové nouzi, nastavení koncepčního přístupu k bytové politice a rozvoj preventivních mechanismů pro ohrožené domácnosti. Pro úspěšnou realizaci programu je nezbytný politický a společenský závazek řešit bytovou nouzi, politická vůle k rozšíření přístupu k obecnímu bytovému fondu, posílení sociálního odboru města a aktivní přístup vedení obce a místních aktérů ke koncepční práci, včetně ustanovení pracovní skupiny Bydlení.

3.6 Dvorce

Počet obyvatel	1 252
Tematická oblast	Bezpečnost
Typ zapojených aktérů	Město, NNO

V Plánu sociálního začleňování obce Dvorce pro období 2022–2025 je jako hlavní problém identifikována závislost některých obyvatel na návykových látkách a hazardních hrách (sázky). Dostupnost drog a možnost sázení online pravděpodobně zvyšují riziko pro širší veřejnost. Zvláště mladí lidé se kvůli nedostatku prostor pro volnočasové aktivity často nudí, zároveň ale chtějí zapadnout do nějaké skupiny (potřeba sounáležitosti), což je společně se zvědavostí může následně přivést k užívání drog. Rodičovská tolerance k drogám přispívá k jejich normalizaci. Mladiství se často scházejí na veřejných místech (náměstí nebo Údolíčko), kde dochází k požívání alkoholu a drog a také k protiprávnímu chování. Chybí zde kapacity, které by se zajistily prevenci proti zmíněným problémům.

Plán prevence kriminality 2022–2025 upozorňuje na problémy s mládeží, které jsou zásadní pro bezpečnost a veřejný pořádek. Mládež se často uchyluje k vandalismu, drogové závislosti či gamblerství, což může snadno vést k zadlužení, lichvě a drobné kriminalitě, která se u mladistvých vyskytuje čím dál častěji. Bezpečnostní analýza z roku 2021 poukazuje na obavy respondentů o bezpečnost dětí a mladistvých v souvislosti s drogami, alkoholem a kouřením.

3.7 Frýdlant

Počet obyvatel	7 427
Tematická oblast	Bezpečnost
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, MAS, ZŠ

Ve Frýdlantu je výrazným tématem kriminalita, jejíž index se pohybuje v hodnotách horšího průměru. V žebříčku indexu kriminality se za období ledna až září 2020 umístilo obvodní oddělení Frýdlant na 397. místě z celkových 522 pozic. Vzhledem ke specifické poloze regionu je zde výrazná přeshraniční a příhraniční kriminalita. Instalace kamerových systémů pomohla s objasněností zločinů, neřeší ale původ problémů s kriminalitou. Přehlíženým tématem v lokalitě bylo i rozšířené domácí násilí.

Blízkost hranic činí z Frýdlantu tranzitní lokalitu přeshraniční kriminality, která zapříčiňuje problémy od drogové závislosti a obchodu po majetkovou trestnou činnost. Uživatelé drog se často scházejí v bytech, které jsou méně nápadné než obvyklé lokality pro užívání drog ve větších městech. Problémem je i užívání návykových látek ve velmi nízkém věku, které u místních mladistvých zahrnuje konzumaci alkoholu, cigaret, kratomu nebo HHC. Dosavadní způsoby řešení začínají prevencí na základní škole a pokračují adiktologickou ambulancí (Advaita) a prací terénních pracovníků (streetwork, Most k naději).

Opatření v podobě rozšířeného kamerového systému je pouze jedna složka prevence kriminality, kterou je potřeba výrazně doplnit, zejména v oblasti trávení volného času mládeže. Potenciální navázání komunikace nejen s CS mládeže slibuje zřízení Městské policie a intervence asistentů prevence

379.

místo v žebříčku
indexu kriminality
z 522 pozic

kriminality (dále také „APK“), které se může zasadit o to, aby nedocházelo k rozvoji patologického chování a závislostí.

3.8 Chomutov

Počet obyvatel	46 940
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, MAS, ZŠ, MŠ

Město Chomutov se dlouhodobě potýká s obchodem s chudobou a s nedostatkem dostupného bydlení. V reakci na tuto situaci město zahájilo program sociálního bydlení, který zahrnuje vykupování bytů a rozšiřování souvisejících sociálních služeb. K 31. prosinci 2022 město vlastnilo 195 bytů, z nichž 160 je v domě s pečovatelskou službou a 33 bytů je určeno pro sociální bydlení, z toho 29 je ve vlastnictví města. Projekt "Sociální bydlení v Chomutově" podporuje zabydlování nových domácností v sociálním bydlení, a město má také čtyři ubytovny s větší koncentrací sociálně vyloučených osob a jeden azylový dům s kapacitou 50 lůžek.

195

bytů ve vlastnictví
města (k r. 2022)

Kromě toho město ve spolupráci s ASZ pravidelně pořádá setkání s předsedy společenství vlastníků jednotek (dále také „SVJ“) z problémových lokalit a podporuje projekty zaměřené na prevenci ztráty bydlení, jako jsou "Šance bydlet – Housing First v Chomutově" a "Sociální bydlení v Chomutově". Tyto projekty jsou podporovány týmem Sociální bydlení II (MPSV), který zajišťuje vzdělávání a metodickou podporu pracovníkům poskytujícím přímou podporu nájemníkům sociálních bytů.

Poradenský program v Chomutově má reagovat na rostoucí společenské napětí a předsudkům vůči obyvatelům sociálního bydlení, které se stává kontroverzním tématem. Sociální bydlení navíc přispívá k nárůstu dluhů na nájemném, přičemž problémy jako rušení veřejného pořádku a neplacení nájemného se vyskytují ve 20 % sociálních bytů. Zároveň vedení města snižuje zájem o odkup bytů pro sociální bydlení a zaměřuje se na jiné skupiny, jako jsou mladé rodiny a senioři.

Hlavní problémy v oblasti bydlení zahrnují nedostatek dostupného bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením, vysoký počet osob bez domova nebo žijících v nevyhovujícím bydlení, obchod s chudobou, dluhy na nájemném v sociálních bytech a sousedské konflikty mezi nájemníky sociálních bytů a majiteli okolních bytových jednotek.

3.9 Jihlava

Počet obyvatel	52 548
Tematická oblast	Ohrožená rodina
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, Kraj Vysočina, MŠ, ZŠ

Město se rozhodlo podporovat prorodinná opatření prostřednictvím poradenského programu č.11, který doplňuje hlavní cíle PSZ. Mezi aktuální problémy patří napětí mezi etnickými skupinami, problémy ve vzdělávání a sociální práci s rodinami. Nedostatečná koordinace a plánování aktivit pro rodiny s dětmi

vedou k neefektivní podpoře jednotlivců a rodin v sociálním vyloučení, což je problém identifikovaný v PSZ pro období 2022-2027.

Oblastní charita Jihlava je klíčovým poskytovatelem sociálních služeb pro rodiny ve městě, nabízí sociálně aktivizační služby (dále také „SAS“) a provozuje nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (dále také „NZDM“) a v letech 2023–2025 navazuje na předchozí aktivity s terénním programem Sovy. Po rekonstrukci bývalého NZDM v centru města vznikla nová služebna APK, zatímco NZDM Erko má nyní sníženou dostupnost kvůli své problematické vzdálenosti. F-point, který v centru poskytuje podporu rodinám a uprchlíkům z Ukrajiny, má dobré umístění, ale omezenou městskou podporu. Asistenti prevence kriminality, kteří mají hluboký vhled do problematiky ve veřejném prostoru, by měli být využiti jako mentoři pro mládežnické programy v nových prostorech, které jsou městem plánovány.

Podpora rodin není ve městě systematicky řešena, chybí strategické plánování a koordinace aktérů v rodinné politice. Integrované aktivity pro rodiny jsou omezeny na sociální služby, s dalšími oblastmi podpory, které mají být identifikovány v průběhu realizace poradenského programu.

3.10 Kadaň

Počet obyvatel	18 275
Tematická oblast	Bezpečnost
Typ zapojených aktérů	Město, NNO

Město Kadaň se dlouhodobě věnuje problematice bezpečnosti a prevence kriminality, což se odráží ve výběru poradenského programu „Prevence kriminality a bezpečí“, který navazuje na Tematický akční plán města a Plán sociálního začleňování pro roky 2020–2025. Program se zaměřuje nejen na zvýšení bezpečnosti, ale i na posílení pocitu bezpečí mezi obyvateli. To se děje prostřednictvím opatření jako je zmapování bezpečnostních problémů, podpora aktivit pro mládež v sociálně vyloučených lokalitách (dále také „SVL“), předcházení bezdomovectví, implementace sociální a komunitní prevence a plánování infrastruktury zvyšující bezpečnost. Tyto aktivity vycházejí z identifikovaných potřeb a problémů v obci, které byly zaznamenány ve strategických dokumentech a výzkumech, nebo vznikly z každodenní práce místních aktérů.

V Kadani se potýkají s několika závažnými bezpečnostními problémy, které jsou z velké části spojeny se sociálním vyloučením. Jednou z nejproblematictějších oblastí je Pruněřov, který je známý všemi formami sociální izolace. Zdejší obyvatelé se často ocitají v sociálně-ekonomické izolaci, kdy chybí pevné sociální vazby mimo lokalitu, a kde se rozvíjí alternativní ekonomické struktury, jako je šedá ekonomika a nelegální způsoby obživy. Obyvatelé často žijí na dluh a mají krátkodobé životní strategie. Symbolické vyloučení se projevuje extrémně nízkým sociálním statutem a stigma spojeným s adresou bydliště, což vede k vytváření izolované komunity. Prostorová izolace je způsobena umístěním lokality na okraji města, kde je omezený přístup k městské infrastruktuře.

Tyto lokality představují výzvy pro bezpečnostní situaci v Kadani, neboť jsou spojeny s různými formami kriminality, narušováním veřejného pořádku a sociální nestabilitou. Je zřejmé, že pro zlepšení situace je potřeba komplexní a cílený přístup, který bude zahrnovat zlepšení sociálních a ekonomických podmínek, posílení infrastruktury a integraci těchto komunit do širší společnosti.

3.11 Kraslice

Počet obyvatel	6 614
Tematická oblast	Bezpečnost
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, ZŠ, MŠ

Město Kraslice se soustředí na zlepšení bezpečnosti a prevenci kriminality, což odráží Tematický akční plán a Plán prevence kriminality pro rok 2023. Volba poradenského programu „Prevence kriminality a bezpečí“ je založena na analýzách a potřebách zjištěných v procesu sociálního začleňování, s cílem posílit pocit bezpečí mezi obyvateli.

Stávající projekt „Oddlužené Kraslice“ organizace RUBIKON Centrum, z.ú., podpořený OPZ+, se zaměřuje na integraci zadlužených osob s trestní minulostí do společnosti a na posílení jejich sociálněekonomických kompetencí. Současně si město klade za cíl předcházet kriminalitě zavedením asistentů bezpečnosti, zlepšením bezpečnostní situace a podporou participace občanů na vzájemném soužití ve městě. V rámci poradenského programu by měla být prioritou podpora aktivit zaměřených na předcházení rizikového chování dětí a mladých dospělých, implementace sociálních a komunitních přístupů při prevenci kriminality pro zvýšení bezpečnosti a veřejné participace, a nastavení efektivního způsobu včasného zachytu zranitelných obyvatel v obci.

V Kraslicích panuje vysoká míra nejistoty způsobená chudobou a předlužeností, což je zesíleno nedostatkem městského bytového fondu a problémy s bydlením, včetně nevhodného chování některých pronajímatelů. Práce na černo v sousedním Sasku a současné pobírání příspěvků v Kraslicích přispívá k ekonomickým a sociálním problémům. Absence vztahu k lokalitě a negativní vzory chování v rodinách a mezi vrstevníky vedou k sociálnímu vyloučení a zvýšené přestupkovosti. Zvýšená kriminalita a výtržnictví jsou patrné zejména v okolí dopravních uzlů a herních zařízení, kde dochází k narušování veřejného pořádku. Delikvence mládeže je dále posilována srocováním dětských gangů v centrálních částech města a záškoláctvím dětí ze sociálně slabých rodin. Senioři jsou často obětmi podvodů a majetkové kyberkriminality, zatímco na základních školách se rozmáhá šikana mezi dětmi a mládeží.

3.12 Krnov

Počet obyvatel	22 848
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO

Město Krnov se dlouhodobě zabývá otázkou sociálního a dostupného bydlení. V roce 2018 bylo zadáno vypracování Koncepce sociálního bydlení, která analyzovala situaci a navrhla řešení pro bytovou nouzi. V roce 2020 byla koncepce předložena Radě města Krnova. V rámci koncepce byl proveden průzkum bytové nouze a byly definovány kroky k jejímu zmírnění. V roce 2019 proběhlo sčítání osob bez domova a byla vytvořena Platforma pro sociální bydlení. Odbor sociální a školství spolu s Odborem majetku a investic se věnuje monitorování bytové nouze a zabydlování sociálně vyloučených osob nebo osob ohrožených sociálním vyloučením. Město Krnov v nedávných letech realizovalo dva projekty financované z OPZ, které byly zaměřené na sociální začleňování a řešení bytové problematiky. V roce 2023 město zahájilo nový projekt podpořený z OPZ+, který se zaměřuje na zvýšení kapacity sociálních bytů a pomoc osobám v bytové nouzi s cílem vytvořit udržitelný systém bydlení odpovídající aktuálním potřebám.

1535

Tematický akční plán města Krnov pro období 2019–2022 se zaměřuje na řešení dluhové problematiky a sociálního bydlení. CS jsou osoby ohrožené nestabilitou v bydlení, včetně lidí bez domova, lidí žijících v nejistém nebo nevyhovujícím bydlení, a těch, kteří jsou ohroženi vystěhováním nebo násilím. Zvláštní pozornost je věnována osobám s omezenými zkušenostmi se standardním bydlením, lidem v finanční tísní, odchovancům ústavní výchovy, osobám se zdravotními postiženími, neúplným rodinám, lidem s minulostí bezdomovectví, seniorům a etnickým menšinám.

bytů ve vlastnictví
města Krnov

Poradenský program se soustředí na zlepšení dostupnosti bydlení pro nízkopříjmové jedince a domácnosti žijící a pracující v dané lokalitě. Zahrnuti jsou osoby s minimální či nízkou mzdou, rodiny s nízkými příjmy a samotní rodiče s nedostatečnými příjmy. Tyto CS často nesplňují kritéria pro sociální bydlení a nemají dostatek financí na získání bydlení standardními metodami, protože často čelí vysokým nájmům a kaucím. Zároveň je pro ně také komplikované získat obecní bydlení. V důsledku těchto obtíží se tyto skupiny často stěhují za lepším bydlením a prací do jiných měst, jako je například Opava, což město Krnov vnímá jako nežádoucí jev.

3.13 Liberec

Počet obyvatel	107 389
Tematická oblast	Zaměstnanost
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, KPL

Zástupci města se shodují na důležitosti vytvoření systému podporujícího prostupné zaměstnávání v regionu a individuální práci s klienty. Poradenský program byl zvolen proto, že problém dlouhodobé nezaměstnanosti nebyl v území dosud komplexně řešen a chybí pilotní projekty pro nové metody práce

s CS. Hlavní projekt v oblasti zaměstnanosti připravila organizace KPL, která má potenciál zlepšit situaci pro dlouhodobě nezaměstnané.

I když údaje Úřadu práce naznačují pokles dlouhodobé nezaměstnanosti v Liberci, je důležité zkoumat dílčí faktory, které ovlivňují tyto statistiky. Existuje podezření, že mnoho dlouhodobě nezaměstnaných osob není z různých důvodů registrováno jako uchazeči o zaměstnání, což zpochybňuje spolehlivost těchto čísel jako ukazatele skutečného stavu dlouhodobé nezaměstnanosti.

Podle Strategie sociálního začleňování Libereckého kraje 2021+ se ve městě potýká s chudobou 5200 lidí, z nichž přibližně 2244 jsou děti. Dále zdroj uvádí, že v sociálně vyloučených lokalitách pobývá 4879 lidí a odhadem 4727 jedinců je vyloučeno z bydlení. Z trhu práce je vyloučeno 3039 lidí, mladých lidí mimo vzdělání i zaměstnání má být 519 a předčasné ukončení ZŠ se týká 187 dětí.

5 200

lidí se zde potýká
s chudobou

Syntetická analýza PSZ uvádí jako hlavní problém zhoršené postavení na trhu práce obyvatel ze sociálně vyloučených lokalit. Město postrádá komplexní program podpory pro osoby zvláště zranitelné s kumulací hendikepů (nízká nebo žádná kvalifikace, bez vzdělání, bytová nouze, předlužení, závislosti apod.). Mezi příčiny problému patří špatné porozumění situace CS ze strany společnosti a politické reprezentace, dále také neochota zaměstnavatelů zaměstnávat některé skupiny (např. Romové, pečující osoby, osoby se záznamem v rejstříku trestů, osoby v exekuci) kvůli špatným zkušenostem nebo předsudkům. Chybí zde partneři pro podporu přechodu na pracovní trh a kapacita doprovodných sociálních služeb. Problémem je i stigma "nezaměstnatelných", absence terapeutických a rozvojových nástrojů pro CS a nedostatečné pokrytí potřeb těchto skupin aktivní politikou zaměstnanosti.

Dlouhodobým cílem Strategie sociálního začleňování Libereckého kraje je uplatnění obtížně zaměstnatelných osob na volném trhu práce. Mezi specifické cíle patří vytvoření funkční platformy pro řešení dlouhodobé nezaměstnanosti a nastavení partnerství mezi městem, ASZ a klíčovými aktéry pro koncept prostupného zaměstnávání. Střednědobě se plánuje vytvoření značky "prostupného zaměstnávání" a město má za cíl vypracovat metodiku pro vytváření pracovních míst pro CS, aby se prostupné zaměstnávání stalo efektivním nástrojem pro jejich integraci.

3.14 Litvínov

Počet obyvatel 22 695

Tematická oblast Bezpečnost

Typ zapojených aktérů Město, APK, OSV

V Litvínově, kde žije přes 22 tisíc obyvatel, se nachází sociálně vyloučená lokalita Janov s odhadovaným počtem 4 300 obyvatel, což ji činí největší takovou lokalitou v ČR. V Janově došlo v posledních 15 letech ke změně sociální struktury obyvatel, s vysokou koncentrací osob s nízkou sociálně-ekonomickou úrovní a vysokou mírou migrace, což ztěžuje intervence a vede k sociálním konfliktům. V rámci města Litvínov se na prevenci kriminality podílí APK, pracovníci Odboru sociálních věcí a školství, Městská policie a ustanovená pracovní skupina prevence kriminality. Spolek MY Litvínov se věnuje komunitní práci s cílem posílit sousedské vztahy a zlepšit soužití na sídlišti Janov.

4 300

obyvatel tvoří
největší SVL v
Česku

Ústecký kraj a okres Most, kam Litvínov patří, spadají dlouhodobě mezi regiony s nejvyšší kriminalitou v ČR, což je ovlivněno faktory jako vysoká nezaměstnanost, nízký sociálně-ekonomický status a nepříznivá vzdělanostní struktura. V roce 2020 byly ve spádovém území Litvínova nejčastějšími

trestnými činy fyzické útoky, krádeže a ohrožení pod vlivem návykových látek, přičemž násilné trestné činy byly nejpočetnější. Index kriminality Litvínova byl vyšší než celostátní průměr, a problémy sídliště Janov zahrnovaly migraci obyvatel, nepořádek, ničení majetku a drogovou problematiku.

Město Litvínov se snažilo řešit kriminalitu programem nulové tolerance, který se zaměřil na omezení migrace a kontrolu chování sociálně slabých obyvatel, ale tento přístup nevedl k dlouhodobému snížení kriminality. Efektivnější se ukázal program APK, kteří od roku 2012 působí v celém městě a zlepšují bezpečnost a sousedské soužití. V Janově je zajištěn dohled strážníků a provozováno komunitní centrum, které podporuje společenskou soudržnost a zvyšuje pocit bezpečí obyvatel. V roce 2023 probíhal sběr informací a názorů obyvatel pomocí pocitových map, jejichž výstupy by již měly být k dispozici.

3.15 Moravská Třebová

Počet obyvatel	9 685
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, OSPOD, SAS, ZŠ

V Moravské Třebové je nejvýraznějším problémem situace s bydlením. Podle dostupných údajů bylo v roce 2018 na území obce 4771 bytů, z čehož bylo 570 (12 %) neobydlených z různých důvodů (neobyvatelnost, špatná zkušenost s nájemníky, rekreační byty). Městský bytový fond je vlastníkem pouze 291 bytů (6 %), což je asi o 100 méně než před rokem 2011, odkdy docházelo k úbytku bytů ve vlastnictví města. Město přiděluje byty na základě vyhodnocení sociální situace.

Přestože ročně přidělí přibližně 15–20 bytů, kapacita nájemního bydlení je nedostačující zejména v menších, ekonomicky dostupnějších bytech. Omezené kapacity často zapříčiní situaci, kdy osoby v bytové nouzi (matky samoživitelky, důchodci) žijí v bytech soukromníků, kteří do objektů neinvestují. Kvůli tomu tyto domácnosti přebývají v nevyhovujícím bydlení. Možností pro osoby v akutní bytové nouzi je i městská ubytovna nebo Františkánský klášter, které mají dohromady kapacitu okolo 100 míst, na které připadá asi 115 obyvatel. Městská ubytovna není zcela využívána kvůli předchozím špatným zkušenostem a výskytu obchodu s chudobou. Ve městě je azylový dům pro rodiče s dětmi (38 lůžek), dále i komerční ubytovna, o jejím stavu ale nemáme zprávy.

232

obyvatel se
nachází v bytové
tísni

V bytové nouzi se v dané lokalitě dohromady nachází 232 obyvatel. Nejpočetnější skupinou jsou lidé bez bytu (107) a lidé s nevyhovujícím bydlením (100). Dále je tu 10 lidí bez střechy nad hlavou a 15 lidí s nejistým bydlením.

3.16 Moravský Beroun

Počet obyvatel	2 872
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, OSPOD, ZŠ, ÚP

Nejčastěji zmiňovanou problematikou v kontextu sociálního vyloučení je ve městě Moravský Beroun oblast bydlení. Sociální vyloučení v této oblasti je způsobeno především nízkou dostupností bydlení, omezenými možnostmi řešení bytové nouze pro ohrožené skupiny a vysokým počtem lidí bez domova nebo s nestabilním a nevyhovujícím bydlením. Lidé bez stabilního bydlení často čelí dalším problémům, jako je ztráta práce, zadlužení, zdravotní potíže a obtíže se zajištěním prostředí pro výchovu dětí, což vede k jejich dalšímu sociálnímu znevýhodnění.

Při výběru poradenského programu byla shoda na důležitosti tématu bydlení mezi zástupci města, neziskovým sektorem a v doporučeních ASZ, kde je bydlení považováno za klíčové. Město a lokální partneři od poradenského programu očekávají podporu bydlení v kontextu urbanistického rozvoje. To zahrnuje odstranění zchátralých budov a zpustlých areálů, výkupy rizikových staveb od soukromníků, jejich přestavbu na sociální a dostupné bydlení nebo demolici s následným využitím prostoru. Dále se počítá s kultivací starého průmyslového areálu a s rekonstrukcí a energetickou adaptací městských bytů.

Program má také za cíl bojovat proti obchodu s chudobou pomocí odkupů a rekonstrukcí rizikových budov, zvýšením tlaku na obchodníky s chudobou prostřednictvím vymáhání platných norem a podporou spolupráce s vlastníky rizikových nemovitostí. Důležitý je také provázaný systém podpory, který posiluje sociální práci v bydlení, reviduje pravidla přidělování bytů (podle aktuální potřeby) a podporuje spolupráci s neziskovými organizacemi a dalšími partnery. Program by měl zavádět inovace, jako jsou nástroje ve vazbě na nový zákon o podpoře v bydlení, včetně kontaktního místa pro bydlení, garančního fondu a systému prevence ztráty bydlení.

3.17 Nové Město pod Smrkem

Počet obyvatel	3 754
Tematická oblast	Ohrožená rodina
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, ZŠ, OSPOD, MAS

V lokalitě byly identifikovány problémy v oblasti trávení volného času dětí a mládeže, nabídce volnočasových aktivit a jejich využití. Dle místních aktérů je potřeba se soustředit na problémy vysoké míry školní neúspěšnosti a předčasného odchodu ze škol (již ze ZŠ, poté ze SŠ), na rozsah šikany v místních školách, vandalismus, drogovou problematiku a narušování veřejného pořádku mládeže na místech určených pro veřejnost. S tím souvisí i zvýšená agresivita dětí a mládeže a počet fyzických konfliktů dějících se na místní ZŠ.

Dalšími problematickými oblastmi v dané lokalitě jsou: sociální podmínky rodin s dětmi, nedostatečné komunitní vyžití, nízká motivace rodičů k podpoře vzdělávání jejich dětí, segregace a s ní související neúčast romských dětí ve sportovních oddílech a jiných místních aktivitách. Zmíněné problematické oblasti jsou podloženy několika statistikami a ukazateli. Území se potýká s 10,5 % žáků s nedokončeným základním vzděláním a s mírou rodičů v exekuci okolo 22 %, což jsou hodnoty významně vyšší než celorepublikový průměr. Míra nezaměstnanosti a propadání žáků na prvním i druhém stupni jsou také vyšší oproti celorepublikovému průměru.

10,5 %

žáků v území
nedokončilo
základní školu

Poptávka po vytvoření platformy pro spolupráci města, NNO, ZŠ a OSPOD cílí na zlepšení rodinného prostředí, kompetencí a motivace k vzdělávání, a také na inkluzi dětí z různých sociálních skupin prostřednictvím komunitních a fakultativních aktivit.

3.18 Odry

Počet obyvatel	7 424
Tematická oblast	Místní síť
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, MSK

Po jednáních s vedením obce a na základě materiálů od ASZ byl pro lokalitu Odry vybrán poradenský program „Místní síť a její financování“. Plán sociálního začleňování určil dluhy a bydlení jako dvě hlavní oblasti, ke kterým se váže poradenský program prostřednictvím akčního plánu, který tyto oblasti doplňuje a rozšiřuje. Jedno z opatření akčního plánu je zaměřeno na osoby ohrožené sociálním vyloučením a spočívá v analýze potřebnosti a možností služeb, které by předcházely ztrátě bydlení. Dále je na místě provést posouzení, zda je možné tyto služby zajistit mimo stávající obecní kapacity.

Další opatření se zaměřuje na posílení spolupráce mezi poskytovateli sociálních služeb, zástupci obce a správou majetku města s cílem efektivně řešit sociální problémy (dlužné nájemné, prevence ztráty bydlení apod.). Následně se plánuje podpora sociální práce na obci prostřednictvím zřízení pozice sociálního pracovníka, který se bude věnovat prevenci sociálních problémů, terénní práci a spolupráci s dalšími službami a odborníky. Přestože jsou některé aktivity již realizovány, je potřeba je rozšířit. Součástí jsou také opatření pro řešení dluhové problematiky, která zahrnují nastavení postupů pro síťování služeb a zapojení škol do mapování potřeb.

Moravskoslezský kraj bude realizovat program podpory sociálních služeb ve čtyřech klíčových oblastech: identifikace potřeb osob ohrožených sociálním vyloučením, sběr informací o potřebách a zdrojích, tvorba a podpora sítě služeb a zadavatelská role obce. První dvě oblasti budou řešeny projektem podporovaným Moravskoslezským krajem, poradenský program se bude soustředit na další důležité aspekty, jako je formalizace přehledu klíčových aktérů a vytvoření pravidel pro síť služeb, včetně kritérií pro přijímání nových poskytovatelů a předpisů pro získání finanční podpory z obecního rozpočtu. Chybí komplexní koncept, který by spojil zjišťování potřebnosti služeb s jejich ověřením a aplikací mezi obyvateli obce Odry.

3.19 Osoblažsko

Počet obyvatel	687
Tematická oblast	Zaměstnanost
Typ zapojených aktérů	Vedení obce, MAS, ÚP, NNO

Region Osoblažsko se potýká s nadprůměrnou nezaměstnaností ve srovnání s ostatními částmi České republiky. Převládající zemědělská činnost zde nabízí omezené množství pracovních míst. Po změnách způsobených revolucí, kdy došlo k ukončení státní podpory státních statků a k privatizaci zemědělské půdy, výrazně vzrostl počet lidí bez práce. Osoblažsko se neorientuje na průmysl, a proto čelí vysokému počtu lidí hledajících zaměstnání, což je důsledkem těchto strukturálních změn.

Tematický akční plán Osoblažska (2019-2022) pro oblast zaměstnanosti a dluhové problematiky charakterizoval CS v obou zmíněných oblastech, mezi které patří: osoby s nízkým vzděláním (včetně osob s neukončeným základním vzděláním), ženy nebo matky, matky samoživitelky, osoby pečující o osobu blízkou, neregistrovaní uchazeči o zaměstnání při ÚP, osoby předlužené nebo v exekuci, osoby 55+, osoby před důchodem, osoby s pracovním omezením, mládež a mladí dospělí (včetně absolventů), či dlouhodobě nezaměstnaní (včetně opakované nezaměstnanosti).

Jádrový problém pro oblast zaměstnanosti definuje Plán sociálního začleňování Osoblažska (2022-2027), který identifikoval vysoké procentuální zastoupení nezaměstnaných osob oproti procentuálnímu zastoupení na krajské úrovni. Jako dílčí problémy v oblasti označili experti pracující s CS narůstající podíl počtu osob s neúplným základním vzděláním či bez vzdělání, vyšší počet nezaměstnaných osob, které jsou starší 60 let a také dopravní nedostupnost způsobující další finanční náklady. Z pohledu lokálního systému je v oblasti nedostatečná nabídka zaměstnanců s potřebnou kvalifikací, nízký počet míst na zkrácený úvazek, nepřipravenost CS na vstup na trh práce (absence pracovních návyků) a nízká motivace k hledání a udržení zaměstnání. Mezi další problémy patří i ilegální práce, s ní spojené čerpání sociálních dávek a nízká kupní síla obyvatel.

3.20 Ostrava

Počet obyvatel	283 504
Tematická oblast	Data + zdraví
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, OSU, MSK

V Ostravě byly identifikovány hned dvě hlavní problematické oblasti spadající do dvou různých poradenských programů – Data a Zdraví. Oblast Data byla zařazena do poradenského programu, protože Odbor sociálních věcí a zdravotnictví v Ostravě se potýká s vysokým objemem dat souvisejících se sociálním vyloučením. Je zde potřeba systematicky zpracovávat informace z monitoringu sociálně vyloučených lokalit a reagovat na poptávku po těchto datech. Obavy z nesprávného využití dat a nevyužití potenciálu získaných informací z dialogových setkání zdůrazňují důležitost efektivního řízení dat. Začlenění oblasti Data do programu má zlepšit správu, interpretaci a aplikaci dat pro lepší sociální začleňování.

Poradenský program na podporu zdraví byl v Ostravě zaveden s cílem zlepšit úroveň zdravotní péče, zejména pro osoby v sociálním bydlení. Z výsledků evaluace projektu "Sociální bydlení ve městě Ostrava" z roku 2022 plyne, že u klientů dlouhodobě využívajících sociální bydlení nedošlo k výraznému zlepšení fyzického zdraví. V reakci na to byl v listopadu 2022 spuštěn projekt "Rozvoj sociálního bydlení ve městě Ostrava". Na setkání v prosinci 2022 byly mezi priority sociálního začleňování zařazeny cíle v oblasti bydlení a zdravotní péče. Kombinací těchto priorit vznikl záměr rozvíjet podporu zdraví pro osoby v sociálním bydlení, což je reflektováno v projektových i neprojektových opatřeních Akčního plánu I.

Město Ostrava se snaží reagovat na potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením prostřednictvím strategického plánování a multidisciplinárních týmů, které se scházejí v rámci komunitního plánování, prevence kriminality a sociálního bydlení. Přestože z těchto setkání vznikají zápisy, není jasné, jak se zjištění promítají do městských politik, a chybí souhrnná zpráva. Data potřebná pro strategické plánování jsou sbírána z různých zdrojů, ale chybí jednotný systém pro jejich správu a strukturovaný přehled. Rozhodování o rozvoji v oblastech sociálního začleňování se opírá o kvantitativní data a další analytické nástroje, ale s kvalitativními informacemi se systematicky nepracuje. V některých strategických dokumentech jsou sice definovány výsledkové ukazatele, ale parametry pro ověřování účinnosti opatření nejsou systémově nastaveny. Město chce zavést přístup „evidence-based policy“.

3.21 Písek

Počet obyvatel	30 742
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, (OSV, OSM, DBS), NNO

V obci Písek má poradenský program reagovat na problémy s bydlením. V minulých letech prošel bytový fond procesem privatizace, což vedlo k podstatnému poklesu jeho objemu a jeho rozdrobení (Koncepte bydlení města Písku, 2021—2031). Výsledkem je, že město nyní spolupracuje s přibližně 180 SVJ a zabývá se různými stížnostmi týkajícími se obyvatel městských bytů. Přestože do roku 2011 docházelo k postupnému přírůstku městských bytů, v současné době není výstavba nových bytů prioritou. Podle Koncepte bydlení města Písku pro období 2021—2031 má město k dispozici 1247 bytových jednotek.

Obec se soustředí především na prevenci ztráty bydlení a chce se zaměřit na systémový přístup k této problematice, včetně sestavení vnitřní metodiky. Přestože jsou realizována opatření k včasnému podchycení hrozící ztráty bydlení, tyto kroky nemají jasný rámec. Dále obec plánuje podrobněji mapovat situaci bytové nouze, kterou v současnosti monitoruje Kontaktní místo pro bydlení. Spolupráce s Odborem sociálních věcí, Domovní a bytovou správou a organizacemi Naděje a Romodrom vedla k vytvoření základní tabulky evidence bytové nouze v obci. Dle sesbíraných dat je v obci evidováno celkem 510 lidí v bytové nouzi. Nejpočetnější skupinou jsou osoby bez bytu (v ubytovnách, azylových domech, zdravotnických zařízeních, zařízeních pro děti, věznicích a vazebních věznicích), kterých je 400. Dále jsou zde osoby s nejistým bydlením (75), s nevyhovujícím bydlením (20) a osoby bez střechy (15).

510

obyvatel se
nachází v bytové
tísni

Místní aktéři se pravidelně scházejí a spolupracují v rámci Komunitní koalice sociálních a doprovodných služeb na Písecku. Zapojeny jsou konkrétně: Odbor sociálních věcí města Písek, Odbor správy majetku města Písek, Domovní a bytová správa města Písku, Kontaktní místo bydlení, Naděje – Pobočka Písek a Romodrom, o. p. s. V Písku byly v minulosti uskutečněny tři bytové projekty: "Koncepte bydlení města Písku", "Bydlím, bydlíš, bydlíme" a "Místo ve společnosti – snižování důsledků sociálního vyloučení na

ubytovných". Od 1. října 2023 spustila organizace Naděje ve spolupráci s městem projekt "Podpora Housing led přístupů v Písku" a od 1. června 2023 Romodrom zahájil projekt "Housing First I", který podporuje zabydlování lidí z CS do bytů v soukromém sektoru.

3.22 Roudnice nad Labem

Počet obyvatel	12 747
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, MAS

V obci Roudnice nad Labem se vedení města rozhodlo pro realizaci poradenského programu, který navazuje na již schválené strategické dokumenty a zaměřuje se na domácnosti v bytové nouzi. Program si klade za cíl rozvíjet možnosti standardního bydlení pro tyto osoby, nastavit koncepční přístup k sociální bytové politice a rozvíjet spolupráci se soukromým trhem. V roce 2022 obec provedla jednorázové mapování bytové nouze a zdrojů v rámci Plánu sociálního začleňování, ale stávající pravidla přidělování bytů jsou zastaralá a vyžadují revizi. Pravidelná setkávání v rámci Komunitního plánování sociálních služeb poskytují platformu pro začlenění tématu bydlení, avšak zvláštní skupina pro sociální bydlení neexistuje.

V Roudnici nad Labem byly identifikovány čtyři lokality s projevy sociálního vyloučení, z nichž největší je sídliště Hracholusky s odhadem 200 obyvatel, kde se vedle komerčního pronájmu nachází i dům v majetku města. Problémy zahrnují nadužívání alkoholu, hazard, vysokou nezaměstnanost a výskyt štěnic a vší, přičemž občanská vybavenost je na dobré úrovni. Další významnou lokalitou je ulice Sladkovského s azylovým domem a domem pro osoby s nízkými příjmy, kde žije přibližně 72 osob a vyskytují se zde podobné problémy jako v Hracholuskách. Dvě další lokality zahrnují rodinné domy s různými formami sociálního vyloučení a souvisejícími sociálními problémy.

Poradenský program si klade za cíl systematicky mapovat rozsah vyloučení z bydlení a ohrožení ztrátou bydlení, provést revizi pravidel přidělování městských bytů a nastavit nová pravidla pro přidělování sociálních bytů. Dále program směřuje k zahájení tvorby koncepčního materiálu pro rozvoj bytového fondu a podporu sociálního bydlení, včetně metodické podpory agendy prevence ztráty bydlení. Pro úspěšnou realizaci programu je nezbytný politický a společenský závazek řešit bytovou nouzi, posílení sociálního odboru a aktivní přístup vedení obce k tvorbě koncepčního materiálu.

3.23 Rumburk

Počet obyvatel	10 937
Tematická oblast	Bezpečnost
Typ zapojených aktérů	Město, NNO

V obci Rumburk se vedení města rozhodlo zaměřit na bezpečnost, která je pro ně aktuálně prioritou a odpovídá svým směřováním i současnému Plánu sociálního začleňování. Podle bezpečnostní analýzy města je hlavním rizikem v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality výskyt drogové kriminality (užívání, výroba a distribuce). Týká se to zejména alkoholu, marihuany a pervitinu, které jsou v regionu

snadno dostupné a levné, což zvyšuje riziko jejich užívání i mezi mladistvými a sociálně znevýhodněnými skupinami. Kromě toho město čelí vysoké míře majetkové kriminality, která je důsledkem sociálních, demografických, geografických a ekonomických faktorů, a je zde předpoklad vyšší míry latentní kriminality, včetně domácího násilí a sexuálně motivovaných trestných činů.

Dalším závažným problémem jsou děti a mladiství ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, včetně dětí migrantů a přistěhovalců, kteří často zažívají diskriminaci ve škole a mezi vrstevníky. Často jsou vyloučeni z kolektivu a mají omezené možnosti zapojení do běžných aktivit. Tato situace vede k vytváření skupin, které se chovají agresivně a páchají přestupky, a zahrnuje i děti, které jsou oběťmi šikany a trpí psychickou frustrací kvůli svému vyloučení a odlišnosti.

Problematika osob bez přístřeší je v Rumburku rovněž významná, neboť ve Šluknovském výběžku jsou nedostatečné možnosti pobytových sociálních služeb, chybí noclehárny a azylový dům je často plný. Mnoho osob se potýká s nestabilním bydlením nebo žije v nestandardních podmínkách, jako jsou ubytovny nebo sociálně vyloučené lokality, a ve městě chybí zařízení jako mokvý dům nebo denní centrum s hygienickým zázemím pro tyto skupiny obyvatel, což zhoršuje jejich situaci.

3.24 Sokolov

Počet obyvatel	22 227
Tematická oblast	Dluhy
Typ zapojených aktérů	Město, NNO

Město Sokolov čelí vysoké míře zadluženosti obyvatel, kdy z 18 787 osob starších 15 let je v exekuci celkem 2 785 osob (necelých 15 %). Neziskové organizace poskytují odborné sociální poradenství a další služby, ale město zatím nevykazuje silnou vůli tento problém prioritně řešit, ačkoliv si neziskové organizace uvědomují jeho naléhavost. Nový starosta Sokolova zatím nedokázal dostatečně ovlivnit stávající struktury úřadu, které jsou pod neoficiální správou bývalé starostky.

Město Sokolov se potýká s nižší mírou oddlužení obyvatel ve srovnání s regionálním a národním průměrem, což vede k prohlubování materiální chudoby a riziku dluhových pastí. Přestože neziskové organizace nabízejí pomoc, často se setkávají s nezájmem zadlužených osob, které jsou zatíženy naléhavějšími problémy jako bydlení, zaměstnání, závislosti nebo rodinné vztahy. Vedení města má klíčový vliv na řešení dluhové situace a je důležité, aby si bylo vědomo souvislosti mezi dluhy a rozvojem města a aby uznalo roli neziskových organizací v tomto procesu.

15 %

osob starších
15 let v exekuci

Rozhovory s místními neziskovými organizacemi pomohly vytvořit návrh na seznámení s jejich činností a aktivitami v oblasti dluhového poradenství před městským zastupitelstvem, které často nemá dostatečné informace pro rozhodování v sociálních otázkách. Byla zahájena spolupráce s dluhovou expertkou a pravidelná setkávání s neziskovými organizacemi, které poskytly data o svých klientech, jež umožní městu lépe nastavit spolupráci s těmito organizacemi. Neziskové organizace také požádaly město o informace pro lepší pochopení vymáhání městských dluhů, což právník města Sokolova splnil, a poskytl data a odpovědi na dotazy dluhové expertky, které přispěly k hlubšímu vhledu do problematiky městských dluhů.

3.25 Staré Křečany

Počet obyvatel	1 218
Tematická oblast	Dluhy
Typ zapojených aktérů	Město, NNO

Ve Starých Křečanech je velkým tématem zadluženost, na kterou reaguje vybraný poradenský program. Příčiny toho, proč se obyvatelé dostávají do dluhové pasti a není pro ně lehké se z ní dostat, jsou různé. Obyvatelé nejsou dostatečně informováni o rizicích spojených s dědictvím dluhů, dluhy vzniklémi v manželství a dalšími situacemi, které mohou vést k zadlužení. V obci se podíl osob v exekuci dlouhodobě pohybuje okolo 18 %. Proces získání půjčky je jednoduchý, což umožňuje lidem sjednat si půjčky online nebo telefonicky bez plného porozumění závazkům, které z nich vyplývají. Úvěrové společnosti navíc nedostatečně prověřují schopnost dlužníků splácet. Některé společnosti a poskytovatelé úvěrů využívají nekalých praktik, které přispívají k zadlužení obyvatel.

18 %
obyvatel v
exekuci

Poloha obce ve Šluknovském výběžku při hranici s Německem a nedostatečná dopravní dostupnost nepříspěvají zlepšení situace. Obyvatelé obce mají také často nízkou nebo žádnou kvalifikaci, což omezuje jejich příležitosti na trhu práce a vede k nízkým příjmům. Tomu odpovídá i jedna z nejvyšší nezaměstnanosti v Ústeckém kraji, která může vést k závislosti na sociálních dávkách a nedostatku příjmů v rodinách.

Dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na státní podpoře, nízká kvalita bydlení, obtížný přístup ke kvalitnímu vzdělávání, rizikové chování a kriminalita, a vysoká míra migrace jsou dalšími faktory, které přispívají k zadlužení. V regionu je typickým jevem sezónní práce na černo nebo dojíždění do zahraničí, jež ovšem neřeší zadlužení a exekuce obyvatel. V obci jsou také peníze půjčovány v rámci kriminálních aktivit, což vede k dalšímu zadlužení.

3.26 Štětí

Počet obyvatel	8 572
Tematická oblast	Zdraví
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, OKM, DDM

Město Štětí dlouhodobě projevuje zájem o zdraví svých obyvatel, je členem Národní sítě Zdravých měst a v roce 2020 vytvořilo auditní zprávu, která odhalila, že hlavní ukazatele zdraví v regionu Litoměřicka jsou horší než celostátní průměr České republiky. Poradenský program má reagovat na tři hlavní problémy identifikované v obci.

V městě Štětí se setkáváme s problémem osobní hygieny, který je zvláště závažný v sociálně vyloučených lokalitách, jako jsou ubytovny a bytové domy se sociálním nájmem. Přestože město podniká kroky k edukaci obyvatel prostřednictvím terénních pracovníků, tyto snahy jsou neúspěšné, což může být způsobeno nedostatkem základních hygienických zařízení, jako jsou umývárny pro lidi bez domova. Tento nedostatek ztěžuje obyvatelům udržování základní hygieny a představuje překážku v

péči o zdraví a využívání zdravotních služeb. Organizace Naděje považuje za největší problém právě absenci nízkoprahových umývár, které by lidem bez domova umožnily základní hygienickou péči.

Město Štětí se také snaží podporovat zdravý životní styl prostřednictvím akcí jako je Den zdraví, který nabízí širokou škálu preventivních zdravotních služeb a osvětu. Tato akce je však navštěvována převážně seniory, zatímco mladší generace a obyvatelé vyloučených lokalit zůstávají mimo hlavní proud návštěvníků. Navíc se jednou ročně na ubytovně pro potřeby města koná akce "zdravé vaření", kde kromě vaření zdravých jídel probíhá i osvěta o zdravém stravování a životním stylu. Město uvažuje o rozšíření podobných akcí i do dalších zařízení, jako je Otevřený klub mládeže, což by mohlo pomoci oslovit další CS, včetně mládeže.

Problémové skupiny mládeže v městě Štětí, které se často scházejí na veřejných místech a konzumují alkohol, představují výzvu pro místní spolky zaštiťující sportovní a zájmové kroužky, jako jsou Dům dětí a mládeže (dále také „DDM“) a Otevřený klub mládeže (dále také „OKM“). Tyto organizace nabízejí širokou škálu aktivit, ale mají potíže s motivací mladých lidí k účasti na pohybových a sportovních aktivitách. Vedoucí OKM poukazuje na problémy s motivací dětí k pohybu a město zároveň zaznamenává zhoršující se psychický stav mládeže, což může být spojeno s nedostatkem fyzické aktivity. V oblasti prevence nadužívání alkoholu se angažuje především organizace Naděje, která poskytuje terénní programy a poradenství.

3.27 Vejprty

Počet obyvatel	2 793
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, ZŠ, MŠ

Vejprty disponují velmi bohatým bytovým fondem, což je u takto malé obce poměrně neobvyklé. Obce v ČR pod 5 000 obyvatel většinou bytový fond vůbec nemají. V době privatizace se městské byty ve Vejprtech neprodaly soukromníkům, ale zůstaly ve správě města, což se časem ukázalo jako výhodné. I přesto ale obec řeší potíže s bydlením.

Podle údajů z roku 2022 město disponuje 637 byty v 55 objektech. Sociálních bytů je 37, z toho 26 ve standardní kvalitě a 11 v kvalitě snížené. Město poskytuje krizové, sociální, dostupné a bezbariérové bydlení, k tomu i ubytovnu, domov se zvláštním režimem, domov pro osoby se zdravotním postižením, domov pro seniory a chráněné bydlení. Místní se kvůli malé velikosti obce potýkají s ekonomickým a personálním omezením, které ztěžují revitalizaci a údržbu bytového fondu. Také je potřeba vzdělávat nájemníky bytů v oblasti péče a udržení si bydlení. V této oblasti již bylo realizováno několik projektů, například IMPULS – program prevence ztráty bydlení a podpora získání a udržení si bydlení, Sociální bydlení města Vejprty, Cesta změny (MSSS Vejprty), DOMEČEK VEJPRTY – domov pro osoby se zdravotním postižením, Rekonstrukce objektu Husova C v rámci interní transformace MSSS Vejprty a Program prevence kriminality ve městě Vejprty. Následně dojde k realizaci souvisejících projektů, které se budou soustředit na řešení problémů se zadlužeností a nezaměstnaností s využitím metod participativní práce.

637

bytů ve vlastnictví
obce

Rozsáhlý bytový fond ve struktuře malého města přináší mnoho výzev, s nimiž se město musí potýkat. Prvním zaznamenaným problémem jsou rozdílné stavy bytů z bytového fondu a z běžné městské zástavby. Nedávno zrekonstruované sociální byty demotivují obyvatele k tomu, aby se v rámci prostupného bydlení posunuli do navazujícího bytu v běžné městské zástavbě, protože tyto byty jsou aktuálně v horším stavu (co se týče vybavenosti a funkčnosti) oproti sociálním bytům. Významným

problémem je i financování revitalizace bytového fondu z rozpočtu města, který je pro potřeby fondu nedostatečný. Obec je odkázána na jiné zdroje, například krajské, národní nebo strukturální fondy EU, u kterých jsou ale nastavena pravidla, která neberou v potaz místní specifika. Posledním identifikovaným problémem je nedostatečnost nabídky poradenství v oblasti bydlení a prevence ztráty bydlení. Je třeba znovu navýšit kapacitu sociálních pracovníků zabývajících se touto problematikou.

3.28 Vsetín

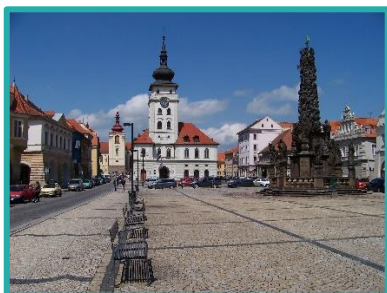
Počet obyvatel	25 393
Tematická oblast	Komunikace a participace ⁸
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, MŠ, ZŠ, MAS

Vsetín, který je okresním městem Zlínského kraje s počtem obyvatel přesahujícím 25 tisíc, čelí podle Indexu sociálního vyloučení z roku 2021 významným problémům spojeným se sociálním znevýhodněním a vyloučením, přičemž se tyto problémy dlouhodobě drží nad průměrem regionu. Významnými indikátory těchto problémů jsou vysoký počet domácností s příjmem dávek hmotné nouze, zadlužení obyvatel s více exekucemi a nadprůměrná nezaměstnanost. V obci také převládá nízká úspěšnost dokončení základního vzdělání.

Sociální vyloučení ve Vsetíně je zvláště patrné v kontextu romské populace, která je odhadována na 650 osob, z nichž 80 % žije v situaci sociálního vyloučení. Romové jsou často umístěni do segregovaných lokalit na periferii města, jako jsou ulice Jiráskova a Poschla, zatímco ostatní žijí ve smíšených čtvrtích. Dostupnost bydlení na volném trhu je pro sociálně znevýhodněné skupiny omezená kvůli vysokým kaucím a diskriminačním podmínkám, což vede k nedostatečné kapacitě městského bytového fondu a vysoké poptávce po bytech. V prvním pololetí roku 2018 byl počet žádostí o městské byty 6,5krát vyšší než počet bytů, které město mohlo nabídnout. Související problémy zahrnují přelidňenost bytů, zejména v domácnostech s více dětmi, výskyt plísni v některých lokalitách a obecně nejistotu a segregaci v bydlení.

⁸ Popis výchozího stavu Vsetína v Kartě lokality se soustředí na otázku bydlení, přestože byl v obci vybrán poradenský program Komunikace a participace.

3.29 Žatec

Počet obyvatel	19 044
Tematická oblast	Komunikace a participace
Typ zapojených aktérů	Město, NNO

Město Žatec usiluje o aktivní komunikaci s občany a jejich zapojení do městského dění, čelí ale několika výzvám. Mezi hlavní problémy patří revize stávajících postupů veřejné participace a zapojení různých skupin obyvatelstva do plánování a hodnocení městských akcí a projektů. Město se potýká s nedostatkem kapacit pro řešení těchto otázek, absencí přímého kontaktu mezi vedením města a občany a neefektivní komunikací s různými sociálními skupinami.

Dalším zásadním tématem je nedostatečné využití centra města, které trpí dlouhodobými problémy s parkováním a nedostatkem místních podnikatelů, což omezuje příliv turistů i místních obyvatel. Vysoké nájemné a nedostatek koordinace při pořádání veřejných akcí jsou vnímány jako hlavní překážky oživení centra. Město a lokální partneři také poukazují na absenci dětí a mládeže v ulicích a na nedostatek neformálních aktivit pro jejich volný čas. To je připisováno absenci atraktivních prvků ve veřejném prostoru, vysokému počtu aut, nové zástavbě a nesnášenlivosti mezi různými skupinami obyvatel (majorita, minorita). Město spolu s lokálními partnery plánuje řešit problémy s pronajímateli, kteří do města stěhují problémové nájemníky z jiných lokalit, což je důsledek privatizace bytového fondu a omezených možností města tento jev regulovat.

Ve Žatci byl zahájen poradenský program na podnět starosty, který chce více zapojit občany do rozvoje města. Tato iniciativa vychází z jeho zkušeností jako bývalého místostarosty. Od roku 2019 město spolupracuje s ASZ na zlepšení komunitního života a zapojení občanů do řešení městských problémů. Přestože plánované aktivity nebyly plně realizovány, proběhl výzkum veřejného prostoru a byly navrženy opatření pro prevenci kriminality a podporu zaměstnanosti, finanční gramotnosti a aktivit pro mládež.

3.30 Žďár nad Sázavou

Počet obyvatel	20 519
Tematická oblast	Bydlení
Typ zapojených aktérů	Město, NNO, MAS, Kraj Vysočina, ZŠ

Město Žďár nad Sázavou čelí nedostatku městských bytů, který je způsoben privatizací obecního bytového fondu. V současnosti vlastní město 607 bytů, což je asi 7 % všech bytových jednotek, a ty jsou soustředěny v jedné lokalitě ve formě sídliště. Strategické dokumenty se zaměřují na podporu obyvatel místní části Žďár nad Sázavou 3, známé jako SVL, kde se v 90. letech 20. století v důsledku privatizace shromáždili sociálně ohrožení obyvatelé v 7 domech určených pro svobodné dělníky.

7 %

bytových jednotek
ve vlastnictví města

Vedení města hledá cesty k aktualizaci své bytové politiky, aby reagovalo na globální výzvy v oblasti dostupnosti bydlení a rozvoje politických nástrojů. Koncepce bydlení města pro období 2019–2023, která koordinovala rozvoj bydlení, potřebuje pro nadcházející léta revizi. Vedení města uvítá pomoc při tvoření nového koncepčního materiálu, který bude reflektovat potřeby obyvatel a bude se pravidelně projednávat na pracovní skupině věnující se i specifickým tématům bydlení. Dále město plánuje řešit situaci v sociálně vyloučené lokalitě Stalingrad, kde probíhá revitalizace, ale některé budovy čekají na rekonstrukci. Cílem je také najít vhodné využití pro prostor po azylovém domě a vytvořit sociální mix na daném sídlišti. Přestože bydlení je klíčové pro sociální začleňování, v minulosti byla koordinace mezi aktéry v této oblasti nedostatečná.

Ve Strategickém plánu sociálního začleňování II. pro období 2022–2025 je stanovena řada opatření pro bydlení, jejichž plnění je zatím částečné. Mezi realizované kroky patří posílení kapacit a systematizace práce v bytových domech. Přidělování bytů mimo SVL ovšem zůstává neřešené, protože město nerozlišuje mezi běžným a sociálním bydlením a nemá dostupné byty mimo SVL. Přidělování městských bytů je sice zavedeno, ale proces není plně transparentní. Nedostatečně je plněn sběr dat o bytové nouzi a vytvoření systému garance rizik v bydlení, které město chce v budoucnu rozvíjet. Obnovení zaniklé koordinační platformy pro spolupráci v bydlení je považováno za klíčové pro zlepšení situace obyvatel v SVL.

Městu chybí kompletní přehled o bytových potřebách obyvatel a vztahu mezi dluhy a bydlením. S koncem platnosti dosavadní koncepce bydlení v roce 2023 je třeba obnovit Pracovní skupinu bydlení a zlepšit spolupráci s Člověkem v tísní o.p.s. pro dluhové poradenství. Město se může opřít o politickou podporu místostarosty a Rady města, stejně jako o podporu úředníků.

4

Seznam použitých zdrojů a literatury

4 Seznam použitých zdrojů a literatury

Agentura pro sociální začleňování. Karty lokalit všech 30 zahrnutých ÚC.

ARESTA, Veronika. FIALA, Břetislav. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu Bydlení, Lokalita: Moravský Beroun*. ASZ, 2023.

ARESTA, Veronika. HRUBÁ, Leona. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu Rozvoj a adaptace politiky dostupného bydlení ve městě Krnov, Lokalita: Krnov (Moravskoslezský kraj)*. ASZ, 2023.

ARESTA, Veronika. KUBÍČKOVÁ, Kateřina. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 4: Základy politiky dostupného a sociálního bydlení, Lokalita: Roudnice nad Labem*. ASZ, 2023.

ARESTA, Veronika. VALIŠ, Daniel. NIKL, Václav. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 4: Základy politiky dostupného a sociálního bydlení, Lokalita: Dubí*. ASZ, 2023.

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 9 Aktivita v oblasti prevence kriminality a bezpečí, Lokalita: Dvorce*. ASZ, 2023.

BROŽKOVÁ, Adéla. VALIŠ, Daniel. ARESTA, Veronika. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 6: Rozvoj a adaptace politiky sociálního a dostupného bydlení, Lokalita: Písek*. ASZ, 2023.

BROŽKOVÁ, Adéla. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 4: Základy politiky sociálního a dostupného bydlení, Lokalita: Moravská Třebová*. ASZ, 2023.

DRLÍKOVÁ, Jana. NOVOTNÝ, Tomáš. BYSTRICKÁ, Jana. HRUŠKA, Tomáš. *Průvodce evaluátora: sbírka evaluačních tipů a doporučení*. Praha: MMR NOK, 2020.

HEJZLAROVÁ, Eva M.; MOURALOVÁ, Magdalena; ŠTÝBROVÁ, Martina Štěpánková (Hg.). *Fantastická data ve veřejné politice a jak je využít*. Charles University in Prague: Karolinum Press, 2023.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.

HRUBÁ, Leona. KEJHOVÁ, Hana. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 08 Podpora zaměstnanosti, aktivizace dlouhodobě nezaměstnaných Lokalita: Osoblažsko*. ASZ, 2023.

CHARVÁT, Petr. *Tematický výzkum: Obeznamenost zaměstnavatelů v regionu s nástroji pomoci předluženým zaměstnancům*, ASZ, 2020.

CHOVANCOVÁ, Jana. NOVÁKOVÁ, Eva. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 2: MÍSTNÍ SÍŤ A JEJÍ FINANCOVÁNÍ Lokalita: Odry*. ASZ, 2023.

JANEČKOVÁ, Jana. FIALA, Břetislav. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu Bydlení, Lokalita: Břeclav*. ASZ, 2023.

KRATOCHVÍL, Jan. CHOVANCOVÁ, Jana. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 11, Podpora realizace prarodinných opatření, Lokalita: Jihlava*. ASZ, 2023.

KREPS, Eva. ARESTA, Veronika. RADOVÁ, Albína. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 5 Vznik a reprodukce bytového fondu pro realizaci politiky dostupného bydlení, Lokalita: Vejprty*. ASZ, 2023.

KREPS, Eva. HALÍŘOVÁ, Barbara. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 7 Dluhová prevence, podpora informovanosti a podpora sítě služeb v oblasti dluhů, Lokalita: Česká Kamenice*. ASZ, 2023.

KUBÍČKOVÁ, Kateřina. VODSEĎÁLEK, Vojtěch. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 13 Lokalita: Žatec*. ASZ, 2023.

PAVLÍKOVÁ, Jitka. CHOVANCOVÁ, Jana. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 1, Lokalita: Brno*. ASZ, 2023.

PECH, Pavel. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 9: Aktivita v oblasti prevence kriminality a bezpečí, Lokalita: Frýdlant*. ASZ, 2023.

PECH, Pavel. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. Program 11: Podpora realizace prorodinných opatření, Lokalita: Nové Město pod Smrkem*. ASZ, 2023.

PLÍHAL, Dominik. CHOVANCOVÁ, Jana. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 1 Lokalita: Ostrava*. ASZ, 2023.

RADINOVÁ, Jolana. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 10, Lokalita: Štětí*. ASZ, 2023.

RÖDLINGOVÁ, Lenka. HUBKOVÁ, Petra. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 9, Lokalita: Litvínov*. ASZ, 2023.

RON, Lukáš. PALEČKOVÁ, Z. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č.8: Podpora zaměstnanosti, aktivizace dlouhodobě nezaměstnaných Lokalita: Liberec*. ASZ, 2023.

SMÉKALOVÁ, Tereza. RADOVÁ, Albína. HALÍŘOVÁ, Barbara. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 7 Lokalita: Sokolov*. ASZ, 2023.

STOLÍNOVÁ, Dana. HALÍŘOVÁ, Barbara. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu Dluhy Lokalita: Staré Křečany*. ASZ, 2023.

STOLÍNOVÁ, Dana. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu Bezpečnost, Lokalita: Rumburk*. ASZ, 2023.

SVOBODA, Daniel. VODSEĎÁLEK, Vojtěch. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 9: Prevence kriminality a bezpečí“, Lokalita: Kadaň*. ASZ, 2023.

SVOBODA, Daniel. VODSEĎÁLEK, Vojtěch. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 9: Prevence kriminality a bezpečí“ v Kraslicích, Lokalita: Kraslice*. ASZ, 2023.

VALIŠ, Daniel. NĚMEČKOVÁ, Markéta. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu Program 5: Vznik a reprodukce bytového fondu pro realizaci politiky dostupného bydlení, Lokalita: Chomutov*. ASZ, 2023.

VALIŠ, Daniel. NIKL, Václav. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 4, Lokalita: Děčín*. ASZ, 2023.

VESELÝ, A. NEKOLA, M. *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007.

VU, Cuong Manh. ARESTA, Veronika. *Vstupní zpráva o stavu lokality v rámci poradenského programu č. 6 Rozvoj a adaptace politiky sociálního a dostupného bydlení, Lokalita: Žďár nad Sázavou*. ASZ, 2023.

4.1 Seznam tabulek a schémat

Tabulka 1: Proměnné pro shlukovou analýzu.....	16
Tabulka 2: Rámcový postup evaluace	18
Tabulka 3: Harmonogram	19
Tabulka 4: Přehled využitých metod a jejich relevance pro EO	20
Tabulka 5: Seznam rizik a opatření k jejich mitigaci	27
Schéma 1: Grafické zobrazení shlukové analýzy.....	17
Schéma 2: Matice pro analýzu aktérů	21
Mapa 1: ÚC zařazené do Evaluace	29

5 Přílohy

5 Přílohy

5.1 Příloha A: Scénáře rozhovorů

5.1.1 Návrh scénáře polostrukturovaného rozhovoru se zástupci z ÚC

Datum a místo rozhovoru	
Forma rozhovoru (online/osobně)	
Tazatel a zapisovatel	
Respondent	

Úvod

Představení tazatelů, cíle evaluace a struktury rozhovoru

Souhlas se zpracováním rozhovorů (práce s citacemi, přepis rozhovoru) a nahráváním rozhovoru

Následné kroky (zpracování rozhovoru – anonymizované, výstup a jeho dostupnost)

Případné dotazy respondentů a jejich představení

Scénář rozhovoru se zástupci obce, konkrétně vedení obce a vedení relevantního odboru.

Dopředu si tazatel nastuduje charakteristiku ÚC, řešenou tematickou oblast, kartu projektu a strategické dokumenty (případné doptávání, pokud daná TO ve strategii chybí).

Představení účastníka rozhovoru (5 minut)

Cílem této části je představení se respondentem, jeho očekávání ohledně rozhovoru. Upřesnění, o jaký typ aktéra se jedná a jeho zkušenost s projektem a působením v organizaci.

- 1) Prosíme o Vaše stručné představení, včetně toho, jak dlouho a na jaké pozici v organizaci působíte.
- 2) Jakou roli zastáváte vůči projektu? Proměnila se tato role nějak v jeho průběhu? Pokud ano, jak?
- 3) Pro pracovníky relevantního odboru: Jak se staví vedení obce k sociálnímu začleňování?

Procesní část evaluace (20 minut)

- 4) Jak jste se dozvěděli o projektu a možnosti zapojení? Kontaktovala Vás ASZ?
- 5) Jak hodnotíte nastavení podmínek pro vstup do projektu? Byly podmínky srozumitelné? Bylo pro Vás naplnění podmínek komplikované? Co bylo nejnáročnější?
- 6) Které podmínky pokládáte za největší bariéru pro vstup do projektu? *(Pokud zástupce obce identifikuje nějakou bariéru, tak budou následovat otázky, které budou mít za cíl identifikovat konkrétní problémy, které to způsobuje a způsob jejich řešení.)*
- 7) Byla Vám ze strany ASZ poskytnuta dostatečná podpora při zapojení do projektu?

- 8) Jak hodnotíte projektové zaměstnance ASZ z hlediska jejich odborných, metodických a komunikačních dovedností? Domníváte se, že měli dostatečné kompetence pro zdárnou realizaci projektu ve Vašem ÚC?
- 9) Objevil se nějaký problém, který jste potřebovali při zapojení do projektu řešit? Pokud ano, byl řešen v součinnosti s ASZ? (Pokud se nějaký problém objevil, ale nebyl řešen v součinnosti s ASZ, budou následovat další otázky, které budou mít za cíl identifikovat, proč k řešení problému nebylo využito kapacit ASZ.)
- 10) Jaká byla administrativní náročnost zapojení do projektu?
- 11) Jak hodnotíte průběh setkání lokálního partnerství, případně jednání pracovních skupin k TO? Jak jsou/byly rozdělovány úkoly?

Výsledková část evaluace (30 minut)

Motivace k zapojení do projektu, definice potřeb a návazných aktivit

- 12) Proč jste se do projektu zapojili? Jaké problémy v oblasti sociálního začleňování jste řešili? S jakou cílovou skupinou?
- 13) Pokoušeli jste se nějak situaci řešit i před projektem? Pokud ano, jak?
- 14) Umožnil projekt realizovat všechny aktivity, o které jste měli zájem? Pokud ne, které aktivity nemohly být realizovány a proč?
- 15) Řešili jste v rámci projektu veškeré tematické oblasti, nebo jste výběr zúžili? Na základě jakých parametrů? Pokud byste vybírali tematické oblasti dnes, volili byste stejně?
- 16) Jak byly definovány potřeby k řešení a návazné intervence?
- 17) Jak hodnotíte přínos spolupráce s ASZ z hlediska užitečnosti a uplatnitelnosti v aktivitách pro sociální začleňování? Poskytli dostatečnou metodiku pro definici potřeb a návazných aktivit?

Implementace intervencí včetně principu partnerské spolupráce (lokální partnerství), jejich výsledky

- 18) S jakými aktéry v území Vaše obec spolupracovala před zapojením do projektu?
- 19) Existovala snaha koordinovaně řešit sociální začleňování již před projektem? Pokud ano, jaké aktivity probíhaly?
- 20) Jakou aktivitu považujete za nejpřínosnější? Proč? Kterou aktivitu byste naopak neopakovali?
- 21) Jak zpětně hodnotíte spolupráci s lokálními partnery?
- 22) Podařilo se zapojit veškeré potřebné partnery? Pokud ne, proč? Objevil se nějaký typ partnera, kde spolupráce nefungovala?
- 23) Osvojili jste si nějaké nové kompetence či metody, které jste před zapojením do projektu nevyužívali? Které?

Výsledky a krátkodobé dopady projektu, změny v úrovni sociálního vyloučení, neočekávané efekty

- 24) Naplnila účast v projektu Vaše očekávání? Jaké očekávání to bylo? Pokud ne, proč?
- 25) Jaké faktory vnímáte jako zásadní pro úspěšnost projektu/ započatých aktivit?
- 26) Podařilo se některé z problémů v území vyřešit či významně posunout? Jaké to bylo? Co tento úspěch způsobilo?
- 27) Kdybyste měli vybrat jeden (nejvýznamnější) efekt projektu, jaký by to byl?
- 28) Co se naopak nepovedlo? Co bylo příčinou?
- 29) Jak se účast v projektu projevila na celkovém fungování Vaší obce?
- 30) Jak vnímali zapojení do projektu občané, voliči a cílová skupina?
- 31) Pokud by nebyl projekt, snažili byste se sociální vyloučení řešit jiným způsobem? Pokud ano, tak v jaké míře?
- 32) Objevily se nějaké neočekávané dopady (ať už pozitivní či negativní) v souvislosti s realizací projektu?
- 33) Jsou nějaké dlouhodobější změny, které zatím neprobíhají, ale očekáváte je v budoucnosti (např. efektivnější využívání vznikající sítě kontaktů)?

Udržitelnost aktivit

- 34) Plánujete pokračovat/pokračujete v aktivitách v podobném rozsahu jako při realizaci projektu? Pokud ne, proč? Pokud ano, v jakém rozsahu plánujete pokračovat?
- 35) Jak bude pokračovat/pokračuje spolupráce zapojených aktérů?
- 36) Došlo k nějaký změně zapojení některého z aktérů? Na základě čeho k této změně došlo (např. změna politického vedení)?
- 37) Monitorujete nějakým způsobem spolupráci v území? Vyhodnocujete její účelnost?
- 38) Došlo na základě zapojení do projektu k revizi strategických dokumentů?
- 39) Jak je implementován Plánu sociálního začleňování?
- 40) Jaké faktory by mohly ovlivnit/ ovlivňují úspěšnost implementace Plánu (např. snížení intenzity podpory od Agentury, nezáměr aktérů)?
- 41) Mají aktivity nově vzniklé v rámci projektu/ návazné aktivity zajištěné financování do budoucna?

Závěr (5 minut)

- 42) Realizovali byste projekt za stejných podmínek znovu? Pokud ne, tak jaké podmínky by se musely upravit či změnit, abyste znovu vstoupili a projekt realizovali?
- 43) Máte nějaké doporučení? Něco, co by se mělo dělat jinak, nebo by naopak mělo být uchováno?
- 44) Shrnutí rozhovoru a poděkování respondentovi.

5.1.2 Návrh scénáře polostrukturovaného rozhovoru s pracovníky projektu

Datum a místo rozhovoru	
Forma rozhovoru (online/osobně)	
Tazatel a zapisovatel	
Respondent	

Úvod

Představení tazatelů, cíle evaluace a struktury rozhovoru

Souhlas se zpracováním rozhovorů (práce s citacemi, přepis rozhovoru) a nahráváním rozhovoru

Následné kroky (zpracování rozhovoru – anonymizované, výstup a jeho dostupnost)

Případné dotazy respondentů a jejich představení

Scénář rozhovoru s pracovníky projektu, zaměstnanci Agentury pro sociální začleňování.

Dopředu si tazatel nastuduje, které ÚC lokální konzultant spravuje.

Představení účastníků (5 minut)

Cílem této části je představení se respondentu, jeho očekávání ohledně rozhovoru. Upřesnění, o jaký typ aktéra se jedná a jeho zkušenost s projektem a působením v organizaci.

- 1) Prosíme o Vaše stručné představení
- 2) Jakou roli zastáváte vůči projektu? Proměnila se tato role nějak v jeho průběhu? Pokud ano, jak?
- 3) Jak dlouho jste zapojeni v projektu? Pracovali jste v ASZ již před projektem? Na jaké pozici?
- 4) Proběhlo nějaké zaškolení v projektu? Jakým způsobem? Bylo dostatečné?
- 5) Poskytovali jste poradenství více ÚC nebo pouze jednomu? Jakých?

Procesní část evaluace (20 minut)

- 6) Byla Vám v průběhu projektu poskytnuta metodická podpora? Považujete tuto podporu za dostatečnou? Pokud ne, co chybělo?
- 7) Objevil se nějaký problém, který jste potřebovali při zapojení do projektu řešit? Pokud ano, byl řešen v součinnosti s ASZ? (Pokud se nějaký problém objevil, ale nebyl řešen v součinnosti s ASZ, budou následovat další otázky, které budou mít za cíl identifikovat, proč k řešení problému nebylo využito kapacit ASZ.)
- 8) Jak byl projekt koordinován? Měli jste dostatečnou možnost komunikovat s realizačním týmem projektu, sdílet dobrou praxi, ale i řešené problémy?
- 9) Jak hodnotíte spolupráci s lokálními partnery, zástupci ÚC?
- 10) Jaká byla administrativní náročnost spojená s realizací projektu? Jak ji hodnotili zástupci ÚC?
- 11) Co bylo při realizaci projektu nejtěžší? Co považujete za dobrou praxi?
- 12) Jak hodnotíte průběh setkání lokálního partnerství, případně jednání pracovních skupin k TO? Jak jsou/byly rozdělovány úkoly?

Výsledková část evaluace (30 minut)

V případě více ÚC budou popsána všechna a tam kde to bude relevantní, dojde ke srovnání

Motivace k zapojení do projektu, definice potřeb a návazných intervencí

- 13) Jaké problémy Vámi podporovaný ÚC řešil?
- 14) Existovala snaha koordinovaně řešit sociální začleňování již před projektem? Pokud ano, jaké aktivity probíhaly?
- 15) Jak byly definovány potřeby a návazné intervence? Pro jaké cílové skupiny?
- 16) Jak byli vybíráni lokální partneři?
- 17) Byly řešeny veškeré problémy (tematické oblasti), nebo jen některé? Na základě čeho proběhl výběr?
- 18) Jak probíhala práce s cílovou skupinou? Byla sbírána zpětná vazba? Jakou formou?

Spolupráce s partnery na úrovni ÚC

- 19) Podařilo se zapojit všechny relevantní partnery? Pokud ne, koho se zapojit nepodařilo? Jde o konkrétní skupinu (typ) respondentů, nebo o jednotlivce?
- 20) Jak probíhala spolupráce při definici potřeb a řešených tematických oblastí? Existovaly rozdíly mezi jednotlivými pracovními skupinami? Jaké?
- 21) Jak vnímá zapojení do projektu zástupci obce? Jak jej vnímají lokální partneři?
- 22) Došlo na úrovni ÚC k nějakým změnám politických preferencí v průběhu projektu? Pokud ano, měla tato změna dopad na realizaci projektu?

Výsledky a krátkodobé dopady projektu, udržitelnost, změny v úrovni sociálního vyloučení, neočekávané efekty

- 23) Co Vy osobně považujete za největší úspěch projektu? Vznikl by i bez projektu?
- 24) Co se naopak nepovedlo? Co bylo příčinou?
- 25) Jakou aktivitu považujete za nepřínosnější? Proč? Kterou aktivitu byste naopak neopakovali?

- 26) Podařilo se některé z problémů vyřešit či významně posunout? Které problémy to byly? Co tento úspěch způsobilo?
- 27) Jak hodnotíte změny v ÚC po účasti v projektu? Projevila se na celkovém fungování ÚC?
- 28) Měli jste možnost posoudit, jak vnímali zapojení do projektu občané, voliči a osoby z cílových skupin?
- 29) Jaké faktory vnímáte jako zásadní pro úspěšnost projektu/ započatých aktivit? (pokud je to možné, nechat respondenta srovnávat zastupující ÚC)
- 30) Co byly naopak největší bariéry? Jak tyto bariéry řešit?
- 31) V případě více ÚC: Lze identifikovat nějaké vztyčné faktory, které hrály roli v (ne)úspěšnosti sociálního začleňování? Jaké charakteristiky ÚC hrají roli?
- 32) Napadá Vás nějaká konkrétní překážka (systémového charakteru), na kterou je třeba se zaměřit? Jaká to je? Šla by tato překážka ovlivnit projektem, nebo jde o systémovou bariéru?
- 33) Považujete nastartované aktivity v ÚC za udržitelné v podobném rozsahu jako při realizaci projektu? Pokud ne, proč? Pokud ano, co jsou hlavní podmínky pro úspěšnou udržitelnost?
- 34) Jak se daří implementovat Plán sociálního začleňování?
- 35) Objevily se nějaké neočekávané dopady (ať už pozitivní či negativní) v souvislosti s realizací projektu?
- 36) Jsou nějaké dlouhodobější změny, které zatím neprobíhají, ale očekáváte je v budoucnosti (např. efektivnější využívání vznikající sítě kontaktů)?

Závěr (5 minut)

- 37) Máte nějaké doporučení? Něco, co by se mělo dělat jinak, nebo by naopak mělo být uchováno?
- 38) Shrnutí rozhovoru a poděkování respondentovi.

5.1.3 Návrh scénáře polostrukturovaného rozhovoru se spolupracujícími organizacemi v ÚC

Datum a místo rozhovoru	
Forma rozhovoru (online/osobně)	
Tazatel a zapisovatel	
Respondent	

Úvod

Představení tazatelů, cíle evaluace a struktury rozhovoru

Souhlas se zpracováním rozhovorů (práce s citacemi, přepis rozhovoru) a nahráváním rozhovoru

Následné kroky (zpracování rozhovoru – anonymizované, výstup a jeho dostupnost)

Případné dotazy respondentů a jejich představení

Scénář rozhovoru se spolupracujícími organizacemi v ÚC (nejčastěji se jedná o zapojenou NNO, školu či veřejnou instituci). Realizován bude alespoň jeden rozhovor v každém ÚC.

Tazatel si dopředu nastuduje aktivity organizace a způsob zapojení.

Představení účastníka rozhovoru (5 minut)

Cílem této části je představení se respondentu, jeho očekávání ohledně rozhovoru. Upřesnění, o jaký typ aktéra se jedná a jeho zkušenost s projektem a působením v organizaci.

- 1) Prosíme o Vaše stručné představení, včetně toho, jak dlouho a na jaké pozici v organizaci působíte.
- 2) Pro NNO: Jaké aktivity Vaše organizace realizuje a pro jaké cílové skupiny?
- 3) Pro školy: Jak velký je podíl žáků se SVP na Vaší škole?
- 4) Další organizace: Jaké témata Vaše organizace řeší a jaké aktivity realizuje?
- 5) Jakou roli zastáváte vůči projektu? Proměnila se tato role nějak v jeho průběhu? Pokud ano, jak?
- 6) Jaké problémy v oblasti sociálního začleňování vaše obec řeší? S jakou cílovou skupinou?
- 7) Jak je do řešení zapojena Vaše organizace?
- 8) Jak se staví vedení obce k sociálnímu začleňování? Spolupracujete s Vaší obcí dlouhodobě?

Procesní část evaluace (20 minut)

- 9) Jak jste se dozvěděli o projektu a možnosti zapojení? Kontaktoval Vás nějaký zástupce obce?
- 10) Jak byl projekt koordinován? Měli jste dostatečnou možnost komunikovat s realizačním týmem projektu, sdílet dobrou praxi, ale i řešené problémy?
- 11) Byla Vám v průběhu projektu poskytnuta metodická podpora? Považujete tuto podporu za dostatečnou? Pokud ne, co chybělo?
- 12) Byly nějaké informace nebo podklady, které Vám chyběly?
- 13) Objevil se nějaký problém, který jste potřebovali při zapojení do projektu řešit? Pokud ano, s kým byl tento problém řešen? Byl komunikován s ASZ?
- 14) Účastníte se pravidelně setkání lokálního partnerství, případně jednání pracovních skupin k TO? Jak tato setkání probíhají? Jak jsou rozdělovány úkoly?

Výsledková část evaluace (30 minut)

Motivace k zapojení do projektu, definice potřeb a návazných aktivit

- 15) Proč jste se do projektu zapojili? Jaká byla Vaše motivace?
- 16) Byli jste zapojeni do procesu identifikace potřeb a následných intervencí?
- 17) Z čeho vychází vydefinované tematické oblasti projektu (např. ze strategických dokumentů, komunitního plánování)?
- 18) Jak konkrétně jste byli zapojeni do projektu? Jak bylo toto zapojení vydefinováno?
- 19) Vyplynulo toto zapojení z běžných aktivit Vaší organizace?
- 20) Jak probíhala práce s cílovou skupinou? Byla sbírána zpětná vazba? Jakou formou?

Spolupráce s partnery na úrovni ÚC

- 21) Existovala snaha koordinovaně řešit sociální začleňování již před projektem? Pokud ano, jaké aktivity probíhaly?
- 22) Podařilo se zapojit do spolupráce všechny relevantní partnery? Pokud ne, koho se zapojit nepodařilo? Jde o konkrétní skupinu (typ) respondentů, nebo o jednotlivce?

- 23) Jak probíhala spolupráce s vedením obce/ s příslušným odborem?
- 24) Jak hodnotíte spolupráci s dalšími zapojenými partnery?
- 25) Docházelo ke sdílení dobré praxe mezi zapojenými aktéry?
- 26) Došlo na úrovni ÚC k nějakým změnám politických preferencí v průběhu projektu? Pokud ano, měla tato změna dopad na realizaci projektu?

Výsledky a krátkodobé dopady projektu, změny v úrovni sociálního vyloučení, neočekávané efekty

- 27) Jaké bylo Vaše očekávání od zapojení do projektu?
- 28) Naplnila účast v projektu Vaše očekávání? Pokud ne, proč?
- 29) Jaké realizované aktivity hodnotíte jako nepřínosnější?
- 30) Kdybyste měli vybrat jeden (nejvýznamnější) efekt projektu, jaký by to byl? Vznikl by i bez projektu?
- 31) Co se naopak nepovedlo? Co bylo příčinou?
- 32) Jaké faktory vnímáte jako zásadní pro úspěšnost projektu/ započatých aktivit? (pokud je to možné, nechat respondenta srovnávat zastupující ÚC)
- 33) Jak hodnotíte změny v ÚC po účasti v projektu? Projevila se na celkovém fungování ÚC?
- 34) Objevily se nějaké neočekávané dopady (ať už pozitivní či negativní) v souvislosti s realizací projektu?
- 35) Jsou nějaké dlouhodobější změny, které zatím neprobíhají, ale očekáváte je v budoucnosti (např. efektivnější využívání vznikající sítě kontaktů)?

Udržitelnost aktivit

- 36) Plánujete pokračovat/pokračujete v aktivitách v podobném rozsahu jako při realizaci projektu? Pokud ne, proč? A v jakém rozsahu plánujete pokračovat/ pokračujete?
- 37) Jak bude pokračovat/pokračuje spolupráce zapojených aktérů?
- 38) Došlo na základě zapojení do projektu k revizi strategických dokumentů?
- 39) Jak je implementován Plán sociálního začleňování?
- 40) Jaké faktory by mohly ovlivnit/ ovlivňují úspěšnost implementace Plánu (např. snížení intenzity podpory od Agentury, nezáměr aktérů)?
- 41) Z čeho byly aktivity v rámci projektu financovány (např. finance z projektu, ze služby)?
(především otázka na NNO)
- 42) Mají aktivity nově vzniklé v rámci projektu zajištěné financování do budoucna?

Závěr (5 minut)

- 43) Máte nějaké doporučení? Něco, co by se mělo dělat jinak, nebo by naopak mělo být uchováno?
- 44) Shrnutí rozhovoru a poděkování respondentovi.

Název EY zahrnuje celosvětovou organizaci a může zahrnovat jednu či více členských firem Ernst & Young Global Limited, z nichž každá je samostatnou právníkou osobou. Ernst & Young Global Limited je britská společnost s ručením omezeným garancí, která neposkytuje služby klientům. Informace o tom, jak EY shromažďuje a používá osobní údaje, a o právech fyzických osob stanovených právními předpisy o ochraně osobních údajů jsou k dispozici na ey.com/privacy. Členské firmy EY neposkytují právní služby v zemích, kde to zákon neumožňuje. Podrobnější informace o naší organizaci najdete na našich webových stránkách ey.com.

© 2024 Ernst & Young, s.r.o. | Ernst & Young Audit, s.r.o. | E & Y Valuations s.r.o. | EY Law advokátní kancelář, s.r.o. Všechna práva vyhrazena.

Tento materiál má pouze všeobecný informační charakter, na který není možné spoléhat se jako na poskytnutí účetního, daňového ani jiného odborného poradenství. V případě potřeby se prosím obraťte na svého konkrétního poradce.

ey.com